

Anton Svetina

PRISPEVKI K ZGODOVINI DVORA NAD VRBO

Zadnja izmed petih župnij beljaškega cerkvenega okrožja, ki so spadale od leta 1461 do leta 1787 pod cerkveno oblast ljubljanske škofije, je župnija Dvor nad Vrbo (Kranzelhofen).

Slovenski naziv tega kraja je lahko razumljiv, medtem ko je nemško ime Kranzelhofen sestavljeno iz dveh besed, Kranzel in Hof; beseda Hof pomeni v nemščini isto kot v slovenščini beseda dvor, ostane nam odprto vprašanje, od kod izvira beseda Kranzel in kaj ta beseda pomeni. Koroški zgodovinar, univ. profesor Eberhard Kranzmayer, v svoji knjigi o koroških krajevnih imenih¹ razlaga etimološki pomen besede Kranzelhofen takole: 1175—1181 Kranginzansdorf, 1202 Cranzlawesdorf, 1410 Krenzleinshofen, kar izhaja očitno iz staroslovenskega osebnega imena Kronoslav, to je oseba, ki je bila v svojem okolišu slavna; posebno pozornost vzbuja pri tem pojmovna povezava med vasjo in dvorom.

Slovenski koroški zgodovinar župnik Štefan Singer pa razlaga v svojem delu o kulturni in cerkveni zgodovini Gornjega Roža² izvor nemškega imena tega kraja takole: Staroslovenska beseda »dvor«, kakor se ta kraj slovensko še danes imenuje, je ljudstvo imenovalo tudi »kraj«, kar bi naj pomenilo neko naselje ob meji. Upravnika tega kraja so klicali Kranjec ali Kranjc. Iz besede kraj je v nemščini nastala beseda »Kranzel« in sta torej besedi »Kranzel« in »Hof« identični, v isti besedi nemški in slovenski pojem skupaj, pristno koroško.

Župnik Štefan Singer omenja, da je bila v Dvoru že v 12. stoletju cerkev, ki je bila prvotno posvečena Janezu Evangelistu, pozneje pa Janezu Krstniku. Kdaj se je ta sprememba izvršila, še ni preiskano. Singer obširno opisuje zunanost in notranjost cerkve ter navaja dohodke cerkve in nadarbine v denarnih in naravnih dajatvah cerkvenih in nadarbinskih podložnikov. Župni upravitelji so bili po Singerju do leta 1787 tile:

1519	Rudbertus
1623	Janez Juxtius
1645	Pavel Rešman
1717—1730	Blaž Pencin, vicarius
1734—1750	Janez Müller, parochus
1750—1757	Anton Makonig
1757	Jesenggo, provisor
1757—1764	Valentin Liesgonig
1765	Lukas Makobitz, cooperator
1769	Anton Teschar
1770	Matej Arnzig
1770—1774	Jakob Nagele
1777	Valentin Oremwigk
1777	Mihael Kramme
1779	Simon Kupper

V času Rimljanov je tekla skozi Dvor rimska državna cesta, ki je povezovala Akvilejo z mestom Virunum na Gosposvetskem polju. Trasa te rimske ceste je šla, kakor to opisuje Janez Viertler,³ severnozahodno od župne cerkve skozi naselje Dvor, ki sestoji le iz nekaj hiš, in je zapuščala ta kraj vzhodno od župnišča v smeri proti Goričam (Goritschach).

¹ Eberhard Kranzmayer, Ortsnamenbuch von Kärnten, 2. zv., Celovec 1958.

² Štefan Singer, Kultur- und Kirchengeschichte des Oberen Rosentales, Kapla nad Dravo, 1935, str. 168 ss.

³ Johann Viertler, Der Verlauf des antiken Strassenzuges Aquileia — Virunum — Lauriacum im Raume Velden am Wörthersee, Carinthia 1, letnik 1969, zvezek 2 in 3, str. 423 ss.

Župnija Dvor je imela pet podružničnih cerkev, in sicer:

1. Cerkev sv. Jakoba v Vrbi ob jezeru (Velden am Wörthersee).
2. Cerkev sv. Janeza in Pavla v Vogličah (Winklern).
3. Cerkev sv. Egidija in Martina v Trešičah (Dröschitz).
4. Cerkev Blažene Device Marije v Logi vasi (Augsdorf).
5. Cerkev sv. Andreja v Zopračah (Selpritsch).

Podružnična cerkev v Logi vasi je postala po cerkvenih reformah cesarja Jožefa II. leta 1787 samostojna župnija. Župnik Štefan Singer navaja pri opisu te župnije⁴ tole: Krajevno ime je prvič listinsko izkazano leta 1250 in se je glasilo Hausdorf; to ime je nastalo iz imena tega kraja, ki se je prvotno glasilo v slovenščini Gola vas, kar so, slovenski Korošci v svojem dialektu izgovarjali Hova ves in so Nemci iz te besede fonetično napravili Hausdorf. V listinskem gradivu nadškofijskega arhiva v Ljubljani najdemo še v 18. stoletju pogosto navedeno namesto imena Augsdorf ime Hausdorf. Pri podružnični cerkvi v Logi vasi je bila bratovščina sv. Rozarija, pri župni cerkvi v Dvoru pa bratovščina sv. Florjana. O obeh bratovščinah bo pozneje govora.

Doba reformacije je tudi v župniji Dvor razdvojila prebivalstvo, ker je mnogo faranov prestopilo v novo vero, kar je razvidno iz številnih pritožb škofijskega ordinariata v Ljubljani zoper lastnika grada in gospostva Landskron grofa Bartolomeja Khevenhüllerja, ki je v številnih podružničnih cerkvah župnij Lipa, Dvor in Skočičdol prepovedal katoliško bogoslužje in dovolil, da so v teh filialnih cerkvah pridigali luteranski predikanti. Mnogo pristašev nove vere je pridobil v Vrbi ob jezeru tamkajšnji gostilničar, ki je v svojih gostilniških prostorih prirejal protestantske pridige.

Od leta 1572 je evidentiran za župnijo Dvor vikar Sebastijan Močeradnik ali Mošeradnik (Motscheradnik in Moscheradnik), ki je leta 1578 na novo sestavil in nadpisal urbar bratovščine sv. Florjana.⁵ V njem so vpisani podatki za to bratovščino do leta 1595. Vikar je najprej napisal imena nekaterih, tudi že umrlih članov bratovščine, kakor: Jurij in Leonhard Vric iz Gorij (Göriach), Adam Praznik (tudi Prušnik), Avguštin Koc, Vid Wolff, Melhior Strežnik, Radigunda Sobin, Jakob Vridenk, Andrej Vran, Klara Lap, Florian Rausch, Martin Paganel. Vsakoletni zbor vseh članov bratovščine je bil navadno na dan sv. Florjana, 4. maja; tedaj so izvolili cerkvene ključarje te bratovščine in napravili obračune njenega premoženja. Leta 1579 sta bila izvoljena za cerkvena ključarja Adam Prušnik in Matej Perčej, ki naj v bodoče skupno z župnikom Močeradnikom upravljata premoženje bratovščine. V letih 1582 do 1584 sta bila izvoljena za cerkvena ključarja Adam Prušnik, gostilničar v Dvoru, in Primož Capelli (Kapelin) iz Gorij. V letu 1583 nastopa tudi novi vikar župnije Dvor Fortunat Marolt (Mayerhold). V letu 1584 so pri ugotavljanju premoženja ugotovili, da je ostalo v blagajni 44 krajcarjev, na prodaj pa še en četrtak rži za 1 goldinar in še velik del piva, ki ga naj cerkveni ključar Adam proda. Iz tega smemo sklepati, da je imela bratovščina v lasti obrat za pridelovanje piva, tako imenovanega ola (Steinbier), ki je bilo posebnost slovenskega dela Koroške. Bratovščina sv. Florjana pa je bila lastnica tudi nekaj glav živine, ki jo je dajala svojim članom v zakup. Tako je imel Adam Prušnik v Dvoru v zakupu šest svinj, za katere je plačeval bratovščini letno 27 denaričev. Aleksej Štrekl v Vogličah (Winklern) je imel v zakupu štiri svinje in plačeval za nje 18 denaričev letno. Lenart v Gorjah je plačeval za štiri svinje 8 denaričev. Tomaž Linzer pri Gornjem mlinu je imel v zakupu kravo in za njo dajal bratovščini 18 denaričev letno. Vid Wolff v Dvoru je imel v zakupu svinjo in plačeval za njo 4 denariče in 1 vinar, prav toliko Matej Perčej pri Kloštru (Zu Stifft) za eno svinjo.

Nato sledi v urbarju vpis desetih, ki jih je vsakokratni dvorski vikar pobiral v krajih Gorje, Vrba ob jezeru, Trešiče, Dvor, Črešnje (Kerschdorf) in Vogliče.

⁴ Štefan Singer, ib., str. 167.

⁵ Škofijski arhiv Ljubljana (v nadaljevanju SALj.), fascikel urbarji pod št. 1/3.

13. junija 1595 je takratni vikar in škofijski komisar pri cerkvi sv. Miklavža v predmestju Beljaka Sebastijan Moltwurm vpisal v urbar, da je v tem letu pobral desetino v Dvoru on, ker ni bilo v Dvoru vikarja, ob navzočnosti Urha Para; vikarja v Lipi nad Vrbo (Lind ob Velden), ki je soupravljal tudi župnijo Dvor.

Vikar Sebastijan Močeradnik je leta 1580 sestavil tudi urbar nadarbine župnije Dvor⁶ s tole vsebino: Šest podložnih kmetij plačuje desetino, vikar pa pobira bero v siru, senu, repi, ajdi in drugem v vsej fari. Kmetje morajo vikarju pripeljati tudi drva, in sicer po potrebi vsak faran po en voz. Ta filiala Dvor leži dve milj od Beljaka proti Celovcu.

Vikar Sebastijan Močeradnik (Nemci so ga prekrstili v Moltwurma) je bil postavljen dne 9. maja 1582 za vikarja in škofijskega komisarja župnije sv. Miklavža v predmestju Beljaka; tega dne je namreč miklavško župnijo vizitiral kanonik iz Ljubljane, ki je tamkajšnjega vikarja Fortunata Mayerhold (Marolt) zaradi slabega obnašanja in zaradi zapravljanja odstavil, ker je napravil mnogo dolgov. Vikarja Fortunata Mayerhold pa je postavil za vikarja v Dvoru.⁷

Ker pa se je vikar Mayerhold tudi v Dvoru slabo obnašal, ga je stolni kapitelj v Ljubljani tudi tam odstavil. Medtem je grof Khevenhüller nastavlil v Dvoru protestantskega duhovnika, ki ga je ljubljanski stolni prošt odstavil in imenoval dne 4. 7. 1585 Mateja Teinacherja za vikarja v Dvoru. Tega vikarja so protestantski nameščenci grada in gospostva Landskron stalno preganjali. Leta 1586 poroča vikar Teinacher stolnemu kapitlju v Ljubljano,⁸ da ga je oskrbnik grada in gospostva po deželskem sodniku v Vrbi ob jezeru pozval, naj pride na zaslišanje v hišo gospostva Landskron v Beljaku pod obtožbo, da je v cerkvi v Vrbi ob jezeru govoril s prižnice zoper evangeličanske predikante; zaradi te pridige je grajski oskrbnik hotel vikarja kaznovati, vikar pa se je temu uprl. Oskrbnik grada in gospostva Landskron se je tudi pritožil, da vikar Teinacher ni bil prezentiran od strani gospostva Landskron, ki ima nad vsemi župnijami beljaškega cerkvenega okrožja patronatske pravice. Teinacher v tem pismu nadalje poroča, da noben faran noče več prevzeti službe cerkvenega ključarja, ker nima cerkev nikakih dohodkov več. Grajski oskrbnik pobira od kmetov ves denar, ki pripada cerkvi. Na dan proščenja morajo farani to, kar pripada cerkvi, plačati deželskemu sodniku in njegovemu biriču.

Dne 7. julija 1588 je oskrbnik grada in gospostva Landskron dal župno cerkev v Dvoru po deželskem sodniku in njegovem biriču s silo zapreti. Ker je vikar vzel ključ od cerkve s seboj v župnišče, so prišli štirje s puškami in drugim orožjem oboroženi uslužbenci gospostva v župnišče in odvzeli vikarju s silo ključ farne cerkve.

Ti primeri nam dokazujejo, da so v dobi reformacije v teh predelih Koroške bili protestantski krogi močnejši od katoliških.

Sredi devetdesetih let 16. stoletja je bila župnija Dvor nekaj časa vakantna, kakor smo to videli pri opisu urbarja bratovščine sv. Florjana; vikarja je nadomeščal vikar iz Lipe nad Vrbo. Ob koncu 16. stoletja je prišel za vikarja v Dvor Janez Cunga (Zungga), ki je imel še vedno mnogo nepravil s protestanti v svoji župniji. Leta 1612 je poslal nadžupniku in škofijskemu komisarju pri cerkvi sv. Miklavža v predmestju Beljaka Antonu pl. Strohmayrju seznam oseb v župniji Dvor, ki so še vedno luterani: V gradu Vrba so oskrbnik, vsa njegova družina ter vsa služinčad, razen ene osebe, protestanti. Neki mizar z imenom Jurij pridiga v gradu in v njegovi hiši, k njegovim pridigam prihajajo vsi posli grofa Khevenhüllerja in posli posestnika Pigliarja. Pri gostilničarju Pichlerju imajo svoje pribežališče predikanti (Winkelprediger). Cerkev ima le enega podložnega kmeta, ki ga je grof Khevenhüller prodal protestantu Pigliarju in dobil zato 30 goldinarjev nagrade, ki

⁶ Kapiteljski arhiv Ljubljana (v nadaljevanju KALj.), fascikel 223/18.

⁷ KALj., fascikel 224/7.

⁸ KALj., fascikel 215/2.

je ni izročil cerkvi; cerkveni ključar le s težavo dobi za to kmetijo zakupnino. Vikar Zungga prosi, naj se prepreči, da bi grof Khevenhüller odganjal kmete od tega, da bi dajali vikarju in cerkovniku bero v žitu, senu, siru in denarju.⁹

28. avgusta 1612 je izdal vikar Strohmayr gostilničarju Juriju Pichlerju v Vrbi ob jezeru pismeno povelje, da mora kot izgnan protestant kmetijo, ki jo ima v zakupu v Dvoru, takoj izročiti tamkajšnjemu vikarju Janezu Zunggu in cerkvenim ključarjem; pridelke za to leto sme po plačilu zakupnine in davkov obdržati. V zvezi s tem pismom poroča vikar Zungga škofijskemu komisarju Strohmayrju, da je gostilničar Pichler dobil komisarjevo pismo, ki ga je takoj odnesel v grad Landskron in tam dobil zaščito od strani grofa Khevenhüllerja. Pichler je tudi izjavil, da raje vse zapusti, kakor da bi prestopil v katoliško vero.¹⁰

4. septembra 1613 je vikar in škofijski komisar Strohmayr sestavil seznam vseh protestantov v beljaškem cerkvenem okolišu. V župniji Dvor je ugotovil, da je tam še 10 družin in njihovih otrok luteranskih, med drugimi oskrbnik v gradu Vrba, katerega sektaško ženo so nasiloma pokopali na pokopališču v Vrbi, kakor tudi že poprej enega uslužbenca grofa Khevenhüllerja. Gostilničar Jurij Pichler in vsi člani njegove družine jedo v petkih meso. V Vrbi ob jezeru živi s svojo družino tudi učitelj in luteranski predikant Jurij Tischler.¹¹

Že poprej je vikar Janez Zungga poročal škofijskemu ordinariatu v Ljubljano, da je grof Khevenhüller po sodnem biriču vsem faranom ukazal, da ne smejo njemu in vikarju v Lipi nad Vrbo dajati regalije in kolekturo in da hoče njega odstaviti kot vikarja v Dvoru in na njegovo mesto postaviti svojega predikanta Tischlerja.¹²

Vikar Janez Zungga je bil leta 1614 premeščen za vikarja župnije Lipa nad Vrbo, na njegovo mesto je bil postavljen Blaž Žver (Schwärr). Pa tudi vikar Žver je moral takoj ob nastopu službe občutiti trdo roko lastnikov grada in gospostva Landskron grofov Khevenhüller in njihovega luteranskega oskrbnika Schneeweissa, ker mu niso hoteli izplačati njegovih dohodkov in so faranom prepovedali, da bi mu plačali desetino. 22. julija se vikar Žver pritoži nadžupniku Strohmayrju v Beljak, da je moral podložniku Vranu v Kotu (Winkel) s silo odvzeti desetino, ker je oskrbnik Schneeweiss Vranu prepovedal, da bi mu jo izročil. Vikar Žver je bil dne 29. aprila 1618 premeščen za vikarja v Št. Rupert.¹³

Med leti 1620 do 1635 je iz listinskega gradiva nadškofijskega arhiva v Ljubljani razvidno, da je bil v župniji Dvor za vikarja Janez Fux, ki ga vodi župnik Štefan Singer v svojem seznamu vikarjev pod priimkom Juxtius. Od leta 1635 do 1643 je za vikarja v Dvoru Jurij Netena; med drugim je stolni kapitelj v Ljubljani naročil dne 15. septembra 1635 nadžupniku in škofijskemu komisarju v Šmiklavžu pri Beljaku, naj pozove vikarja Jurija v Dvoru, da takoj pošlje v Ljubljano reverzalijske z denarno kaznijo, ki mu je bila naložena. Jurij Netena je umrl v začetku leta 1643; po njegovi smrti je ljubljanski stolni kapitelj izdal dne 21. aprila 1643 duhovniku Pavlu Resmanu nastavitveni dekret za vikarja v Dvoru nad Vrbo in je naročil vikarju in škofijskemu komisarju v Šmiklavžu Janezu Vidmarju, naj ga investira in zapriseže.¹⁴

Vikar Pavel Resman je dne 6. maja 1654 izstavil krstni list za bodočega duhovnika Jurija Schiessla, zakonskega sina Ožbolta in Uršule Schiessl, ki je bil rojen 21. aprila 1627 in krščen po vikarju Janezu Fuxu.¹⁵

Dne 24. septembra 1654 je župnijo Dvor vizitiral generalni vikar ljubljanske škofije Filip Terpin in ugotovil tole: Za cerkovnika je Matej Fischer, oskrbnik gospostva je Andrej Luc. Dohodki cerkve znašajo po urbarju 2 goldinarja, 27 krajcarjev in 1 denarič. Za vikarja je Pavel Resman, ki je na tem delovnem mestu 15

⁹ KALj., fascikel 224/1.

¹⁰ KALj., fascikel 173/15.

¹¹ KALj., fascikel 224/1.

¹² KALj., fascikel 173/14.

¹³ KALj., fascikel 173/24—29.

¹⁴ KALj., fascikel 175/4, 9 in 36.

¹⁵ KALj., fascikel 45/1.

let. Ordiniran je bil na naslov samostana Vetrinje. Na štoli prejema za krst zakonskega otroka 9 krajcarjev, za krst nezakonskega otroka 1 goldinar. Na beri dobiva od vsakega kmeta 4 merice ajde in 4 merice rži ter en hlebec kruha. Cerkvena ključarja sta Andrej Graischlaker in Klement Rap, ki sta poročala, da je bil na kmetiji, ki pripada župni cerkvi, kot zakupnik Janez Mulej, ki dolguje cerkvi mnogo denarja in je zaradi tega kmetijo izgubil in je sedaj gostilničar v hiši gospodstva. Cerkveni obračuni so bili poprej v domu župnišča. Ker jih zdaj silijo, da morajo priti k cerkvenim obračunom v grad Landskron, prosita, da se jih razreši funkcije cerkvenih ključarjev.¹⁶

Vikar Pavel Resman, katerega priimek je v listinah zapisan tudi Rožman, je začetkom leta 1657 umrl. Po njegovi smrti je prišlo med ljubljanskim stolnim kapituljem in med lastnico grada in gospodstva Vrba ob jezeru Ano grofico Dietrichstein, ki je predlagala na izpraznjeno mesto duhovnika Lovrenca Kolmana, do spora glede prezentacijske pravice. 25. 6. 1657 piše ljubljanski stolni kapitelj oskrbniku gospodstva Vrba Ivanu Henriku pl. Mitnacht, da ne priznava pravice gospodstva do prezentacijske pravice, da pa do rešitve tega dolgoletnega spora da vikarju Kolmanu začasno pravico do opravljanja te službe. Kljub temu pa je oskrbnik Mitnacht delal novemu vikarju težave, ker mu je odtegoval denarne in naturalne davkatve, ki jih je gospodstvo bilo dolžno plačevati vikarju. O tem so cerkvena ključarja Andrej Greilacher in Klement Rap (Rob) ter vsa farna občina župnije Dvor vložili na škofa Otona Friderika pl. Buchheim prošnjo, naj bi se spor med kapituljem in gospodstvom v zadevi prezentacijske pravice čimprej rešil, ker hoče vikar Lovrenc Kolman zapustiti svoje službeno mesto, ker ne more priti do svojih polnih dohodkov, kakor so jih imeli njegovi predniki. Škof je v zvezi s tem sporom pisal na cesarski Dvor, da je sicer potrdil prezentiranega vikarja Kolmana, da pa se je gospodstvo Landskron že leta 1466 odpovedalo tej pravici.

Leta 1665 je prišlo do nove spremembe vikarja v župniji Dvor. 21. marca 1665 piše oskrbnik grada in gospodstva Vrba ob jezeru Ivan Henrik pl. Mitnacht ljubljanskemu škofu, da je po nepričakovanem odhodu vikarja Lovrenca Kolmana iz Dvora, ne da bi bile o tem obveščene cerkvene ali posvetne oblasti, postalo prazno mesto vikarja v Dvoru. Ker spada ta cerkev pod odvetništvo in fevdstvo gospodstva grofov Dietrichstein v Vrbi in ker je stolni kapitelj v Ljubljani prevzel prezentacijsko pravico nase, predlaga, naj se izpraznjeno mesto zasede provizorično, da župnija ne bo brez duhovnika za veliko noč. V zvezi s tem pismom je škof 2. aprila 1665 odločil, naj v Dvoru začasno izvršuje službo božjo Matej Kronfič, vikar v Lipi. Za novega vikarja v Dvoru predlaga magistra Daniela Kokoliča (Kokalič), duhovnika iz Dobrle vasi, ki je bil že izprašan in spoznan za sposobnega, da izvršuje samostojno dušebrižništvo. V zvezi s to škofovo odločbo je oskrbnik Mitnacht v pismu z dne 28. 6. 1665 sporočil škofu, da so cerkveni ključarji in vsi farani v Dvoru pred štirinajstimi dnevi zahtevali, naj se vikarsko mesto takoj zasede. Ker pa je ljubljanski stolni kapitelj poslal v Dvor duhovnika brez vednosti grofice Dietrichstein, Mitnacht v imenu grofice najodločnejše protestira proti tej začasni odredbi, ker to nasprotuje pravicam gospodstva Vrba. 2. julija 1665 piše škof Jožef Rabatta, ki je takrat bival v svojem gradu Vrbovec, ljubljanskemu stolnemu kapitulju, naj sestavi odgovor in naj ugovarja pravicam gospodstva Vrba glede prezentacijske pravice, ker je tudi poprejšnega vikarja Lovrenca Kolmana postavil stolni kapitelj. Škof opozarja v pismu kapitelj tudi na to, da ima pravico do podelitve curae animarum le škof in ne kapitelj. Novega vikarja Daniela Kokoliča so priporočili tudi jezuiti v Dobrli vasi. V zvezi s tem sporom piše Ana, grofica Dietrichstein, vdova, ponovno ljubljanskemu škofu, naj bi se ta spor tako rešil, da bi imelo gospodstvo Vrba in ljubljanski stolni kapitelj alternativno pravico do prezentacije novega vi-

¹⁶ KALj., fascikel 22/8.

¹⁷ KALj., fascikel 175/16 in SALj., fascikel 5/8.

karja. Svoj predlog je utemeljila s tem, da njena gospostva Landskron in Vrba največ prispevata k vzdrževanju vikarja.¹⁸

Do končne rešitve spora v zadevi prezentacijske pravice je prišlo dne 10. februarja leta 1670, ko je bil sklenjen med grofom Francem Adamom Dietrichstein in ljubljanskim stolnim kapitljem sporazum, da bodo imele v župnijah Št. Rupert, Lipa in Dvor obe sporni stranki alternativno pravico do prezentacije novega vikarja, stolni kapitelj pa ima ob smrti vikarjev sam pravico do vseh instalacij in do zapore in inventariziranja zapuščin.¹⁹

13. novembra 1665 je ljubljanski stolni kapitelj izdal vsem vikariatom okrožnico, da morajo do sv. Martina plačati vse zaostale davke in druge dajatve, kakor je to stari običaj, v nasprotnem primeru bodo morali kot kazen plačati še dva odstotka od dolžnega zneska, če v roku osmih dni ne poravnajo svojih obveznosti.²⁰

17. januarja 1667 je vikar Daniel Kokolič vložil na škofijski ordinat prošnjo, da bi smel svoje farane, člane bratovščine sv. Rozarija v Logi vasi, dispenzirati tistih grehov, katerih odveza je pridržana škofu. Dovoljenje za to odvezo mu je bilo izdano pod pogojem, da posamezen primer še ni bil javno znan ali če zadeva ne teče že pri kakem sodišču.²¹

Dne 22. oktobra 1668 je nadžupnik in škofijski komisar pri cerkvi sv. Miklavža v predmestju Beljaka Walscher vizitiral župnijo Dvor nad Vrbo in ugotovil tole: Cerkevna ključarja sta Mihael Stossier in Klemen Rab, ki jih je imenoval oskrbnik gospostva Vrba. Župnišče je sezidala in popravlja vsa farna sosesčina. Za vikarja je Danijel Kokolič, Korošec iz Dobrle vasi; v Dvoru je za vikarja eno leto, star je 30 let, duhovnik pet let, ordiniran je bil na naslov mesta Št. Vid (St. Veit), kjer je tri leta služboval kot provizor, študiral pa je filozofijo in moralno teologijo. Pri naštevanju filialnih cerkev je pri cerkvi Device Marije v Logi vasi (Hausdorf) pripomnil, da so jo sezidali menihi reda predikantov v Brežah (Friesach).²²

Leta 1670 je bil vikar Danijel Kokolič premeščen. Dne 24. avgusta 1670 je grof Dietrichstein prezentiral za vikarja v Dvoru nad Vrbo Jurija Reinerja, starega 29 let, doma iz Lipe na Koroškem, ki je bil ordiniran na naslov nunskega samostana sv. Marije v Studenicah in ki je bil pred škofijsko komisijo že izprašan in mu je bila podeljena pravica dušnega pastirstva.

Dne 26. novembra 1670 je škofijski ordinariat v Ljubljani izdal na prošnjo Jurija Reinerja tale dekret: Prosilcu se dovoli, da brate in sestre bratovščine sv. Rozarija v Logi vasi dispenzira v tistih primerih, ki so pridržani dispenciaciji škofa, dokler niso javno znani oziroma dokler o njih ni začel sodni proces. Pri podružnični cerkvi v Logi vasi se dovoljuje zazidava dosedaj lesenega preddverja in vključitev tega preddverja v sestav cerkve, nadalje se dovoljuje, da podrejo sedanji stolp, ki je zidan nad cerkveno streho, in ga postavijo na primernem mestu, če jim denarna sredstva za tako prezidavo to dovoljujejo.²³

Vikar Jurij Reiner, ki je poslal dne 16. 9. 1670 škofijskemu ordinariatu v Ljubljano pismo zaprisego, je bil človek nagle jeze in je prišel kmalu v konflikt s predstavniki grada in gospostva Vrba ob jezeru. Dne 10. julija 1674 piše namreč lastnik gospostev Landskron in Vrba ob jezeru grof Dietrichstein škofu in škofijskemu kapitlju v Ljubljani iz Gradca, da je nastal nek spor med vikarjem v Dvoru Jurijem Reinerjem na eni strani in med oskrbnikom grada Landskron ter med deželskim sodnikom v Vrbi ob jezeru na drugi strani in da bi morali ljubljanski stolni kapitelj oziroma vikar v Dvoru prepustiti ta spor najprej njemu v razsojo, preden so poslali to zadevo v rešitev višji sodni instanci.²⁴

¹⁸ SALj., fascikel 5/8.

¹⁹ KALj., fascikel 67/12 in 175/31.

²⁰ KALj., fascikel 175/26.

²¹ KALj., fascikel 67.

²² KALj., fascikel 175/28.

²³ KALj., fascikel 67/12.

²⁴ KALj., fascikel 175/32.

Kako je ta spor končal, iz listinskega gradiva ljubljanskega škofijskega arhiva ni razvidno, pač pa je prišlo leto pozneje, dne 21. aprila 1675 med vikarjem Jurijem Reinerjem in med deželskim sodnikom grada in gospostva Vrba ob jezeru Kristijanom Ruesom (Ruess), ki sta bila osebna sovražnika, do hudega incidenta, ki je imel za posledico, da je moral vikar Reiner odpovedati svojo službo v Dvoru nad Vrbo. Oba nasprotnika sta bila osebe nagle jeze, oba sta bila vdana pijači in njihovo sovraštvo je šlo tako daleč, da sta si stregla po življenju, kakor bomo videli.

O tem incidentu je vikar in škofijski komisar pri cerkvi sv. Miklavža v predmestju Beljaka Vid Walscher (Walsaher in Walseher, morda se je njegov priimek prvotno glasil Bavčar) dne 26. januarja 1676 obširno poročal škofijskemu ordinariatu v Ljubljano.²⁵ Iz tega poročila posnemamo tole:

Dne 21. aprila preteklega leta 1675, ko se v Beljaku obhaja posvečenje cerkve sv. Miklavža, je vikar Jurij Reiner iz Dvora pridigal ljudstvu v slovenskem jeziku in je po skromnem kosilu zapustil z drugimi duhovniki okoli druge ure popoldne moje župnišče; ni pa takoj zapustil Beljaka, temveč je v raznih gostilnah tešil svojo žejo in se proti večeru, jahajoč na konju, podal na pot. Na poti je blizu Vernberka žalil duhovnike in civiliste, ki so potovali z njim. Tu je prijahal s svojim služabnikom Jurijem Hibigerjem za njimi deželski sodnik iz Vrbe ob jezeru Rues, ki je, kakor je sam pravil, tisti dan opravil pri patrih kapucinih v Beljaku velikonočno spoved in obhajilo. Ko je vikar Reiner zagledal sodnika Ruesa, ga je začel zmerjati: »Pridi, pridi, cerkveni tat, in plačaj zapitek, ki ga še nikoli nisi plačal.« Sodnik Rues mu ni ostal dolžan in ga je tudi začel psovati z raznimi žaljivkami, med drugim, da so duhovniki slabi ljudje. Od besednih žaljivk pa je prišlo še do dejanskega spopada. Deželski sodnik Rues je potegnil svoj konjski bič in z njim dvakrat ali trikrat udaril duhovnika po glavi, nakar je nastal ponoven vik in krik ter spopad; ko je sodnik Rues spoznal, da se nahaja na tujem teritoriju — cesta je tam delala mejo med deželskim sodiščem Landskron in deželskim sodiščem Vrba ob jezeru — je hitro skočil čez cesto in zaklical, da se sedaj nahaja na svojem teritoriju; vikar pa je trdil, da je to njegov teritorij. Nato so nadaljevali pot in sta sodnik in njegov oproda jahala naprej. Čez kako miljo poti je sodnik s svojim služabnikom čakal v zasedi na svojega nasprotnika (nekateri priče so trdile, da je sodnik namenoma čakal na prihod nasprotnika). Ko sta se nasprotnika zagledala, sta začela s še hujšimi besedami žaliti eden drugega in prišlo je do še hujšega spopada. Sodnik je ukazal svojemu oprodi, naj vikarja vrže s konja. Sodnikov služabnik je ukaz takoj izpolnil, udaril je duhovnika z debelo palico po roki, da je vikar padel s konja na tla. Vikar je nato potegnil meč in udaril sodnika po glavi in rebrih, sodnikov oproda pa je preprečil vikarju nadaljno rabo meča in bil pri tem tudi ranjen. Na tleh ležeči vikar iz Dvora je čakal na kako pomoč (jahalni konj je medtem zbežal), in res je prišel po njega voz in ga odpeljal domov.

Prihodnji dan, 22. aprila, je prišel k meni oskrbnik grada in gospostva Vrba ob jezeru in prijavil ta incident ter zahteval, naj takoj aretiram vikarja iz Dvora ali pa zahtevam od njega položitev kavcije. Ker se je toženi vikar iz Dvora medtem zatekel k svojemu prijatelju, župniku v Rožeku (Rosegg), sem mu pisal, da se mora zglasti pri meni. Prišel je v spremstvu župnika iz Rožeka 24. aprila in se je pritožil, da je deželski sodnik v Vrbi Rues poslal v nedeljo zvečer svojega sina v spremstvu birača in še treh oboroženih stražarjev k župnišču v Dvor, ki so iskali njega in njegovega hlapca, da bi jih aretirali. Če deželski sodnik Rues zahteva, da bi moral položiti kavcijo za plačilo denarne globe, je sodnik Rues še bolj zavezan, da položi tako kavcijo. Za njega je obljubil župnik iz Rožeka, da bo položil to kavcijo.

Dne 26. aprila je oskrbnik grada in gospostva Vrba ob jezeru prišel ponovno k meni z obvestilom, da je deželski sodnik Rues poleg drugih nevednosti dobil še koliko. Vsled tega sem dal vikarja Reinerja ponovno poklicati predse, da bi ga kaznoval s tremi dnevi zavora ob vodi in kruhu. Ko je po nekaj dneh prišel v Beljak, sem ga peljal k patrom kapucinom, da bi tam prestal zapor, od koder pa je pobegnil domov.

Dne 28. aprila sem o vsem tem poročal škofijskemu ordinariatu v Ljubljano s prošnjo za navodilo, kaj naj za naprej ukrenem, ker sem smatral, da v tem sporu ne morem izdati sodbe sam, razen da zaslišim obe stranki. Dne 1. junija je prišel ponovno k meni oskrbnik grada in gospostva Vrba ob jezeru s prošnjo, da določim narok v tej pravdi. Določil sem dan 8. junija; prišel pa je ob določeni uri le toženec, tožnik pa s svojim odvetnikom šele zvečer. Odvetnik se je opravičil, da je bil zaposlen z drugimi zadevami in da ni mogel prej priti. Svetoval sem mu, naj tožbo vloži pri škofijskem sodišču v Ljubljani, nakar je odgovoril, da je na Koroškem običaj, da se ne išče

²⁵ KALj., fascikel 85/28.

prvosodne instance izven dežele, in je zagrozil, da bo grof Dietrichstein ustavil vse dohodke vikarju v Dvoru, če ne bo ugodeno zahtevi za uvedbo sodnega postopka v tem sporu. Na to grožnjo sem določil ponovni narok na dan 26. junija.

Medtem sem še enkrat pisal stolnemu kapitlju v Ljubljano, naj pošlje iz svoje sredine na to razpravo kakega pravnika, ki bi imel polnomočje, da z menoj razsodi v tem sporu. Dobil sem odgovor, naj sam sestavim sodni senat, na katerega naj povabim kot prisednike učene in nepristranske osebe in naj zadevo tako končam, da ne bo imela nobena stranka povoda do pritožbe in do nadlegovanja višjih instanc.

Dne 26. junija sta prišli k meni obe stranki, tožnik Rues z oskrbnikom grada in gospostva Vrba ob jezeru in s svojim odvetnikom Ožbaltom Eisnerjem, toženec Reiner pa s svojim prijateljem župnikom iz Rožeka. Z menoj so sedeli v senatu najbolj znameniti in najbolj učeni možje iz Beljaka in okolice, in sicer: iz duhovniškega stanu prečastiti Edmund, opat osojski, Lavrencij Mimel, gvardijan frančiškanskega samostana v Beljaku in predavatelj teologije s svojim sobratom patrom Gabrielom Haberlom, nadalje Janez Rosenberger, administrator Premonstratenzov pri sv. Katarini, ter Jurij Aggen, mestni kaplan v Beljaku. Od laikov sta bila v senatu nadvse plemeniti gospod Kristofer Wurzer, bivši mestni župan v Beljaku, in Matija Hagenpruner, sedanji mestni sodnik v Beljaku. V tem sodnem senatu je torej bilo šest duhovnikov in dva laika.

Na razpravi je dobil besedo najprej odvetnik tožnika, ki je po naštevanju vseh prekrškov toženega vikarja izjavil, da vikarja sicer ne obtožuje kriminaliter, to se pravi zaradi zločinskih dejanj, pač pa zahteva zadoščenje za svojega klienta in je to zahtevo formuliral takole: Gospod župnik ni samo dolžan, da prosi užaljenega sodnika zaradi besednih žalitev za odpuščanje, temveč mu mora dati tudi popolno zadoščenje za dobljene udarce, kakor je to navedeno v tožbi. Razen tega je zahteval, da mora toženec povrniti stroške za zdravnika, ki je moral večkrat priti iz Beljaka v Vrbo, in za zdravila v skupnem znesku 100 goldinarjev. Toženec je v svojem zagovoru ugovarjal tem zahtevam tožnika, med drugim je navedel, da tožnik ne dela krivice samo njemu, temveč vsem duhovnikom in da glede dogodkov dne 21. aprila tožniku zameri najbolj udarce s konjskim bičem. Zahteva za tožnika kazen ekskomunikacije.

Nato se je sodni senat umaknil k posvetovanju, ki je trajalo od 9. do 12. ure. Prišel je do zaključka, da za ekskomunikacijo tožnika ni dovolj razlogov, do končnega sklepa pa sodni zbor ta dan ni prišel in je predsedujoči vikar Vid Walscher naznanil, da bo sodni sklep izdan pismeno.

Ta sodni odlok (Abschied) se je glasil takole: »Če tožnik dokaže, da toženega župnika ni udaril s konjskim bičem z namenom, da bi mu delal krivico, temveč le zato, da bi odvrnil konja, bo sodišče to upoštevalo s pravico do predložitve protidokazov.« Ta sodni izrek, smemo ga imenovati salomonskega, je napravil iz tožnika naenkrat obdolženca in je deželski sodnik iz Vrbe ob jezeru Kristijan Rues vložil zoper ta sodni sklep takoj pismeno pritožbo na višjo sodno instanco. To pritožbo je poslal vikar in škofijski komisar Vid Walscher vikarju v Dvoru s pozivom, da v zakonitem roku predloži svoje protidokaze k tej apelaciji.

Ta pravda pa še ni pomirila obeh nasprotnikov. Vikar Reiner se je stalno pritoževal zoper deželskega sodnika Ruesa, da mu streže po življenju, ker stalno pošilja za njim biriča z oboroženimi stražniki, zaradi česar mora nositi vedno s seboj pištolo, da bi se mogel braniti. Na drugi strani pa je deželski sodnik Rues obtoževal vikarja Reinerja, da mu streže po življenju, o čemer je sam vlagal tožbe in pritožbe na škofijski ordinariat, o vsem tem pa je poročal v Ljubljano tudi vikar Walscher iz Beljaka. Iz enega teh poročil posnemamo, da je vikar Reiner prišel dne 8. februarja 1676 v spremstvu župnika iz Roža ponoči ob drugi uri pod okno sobe, v kateri je sodnik Rues spal, in trikrat ustrelil s pištolo v sobo, da so se izstrelki poznali v zidu. Drugi dan pa je po pogrebu nekega otroka odšel okoli opoldne proti hiši sodnika s pištolo v roki. To so opazili sodnikovi otroci, da se je sodnik Rues mogel pravočasno skriti, sodnikovi otroci pa so vikarja pričakali z gorjačami. Še isto popoldne je prišel oskrbnik grada in gospostva Vrba ob jezeru k vikarju Walscherju v Beljak in je zahteval takojšnjo aretacijo vikarja Reinerja.

Vse te tožbe in pritožbe zoper vikarja Reinerja so postale tudi škofu in stolnemu kapitlju v Ljubljani odveč, poklicali so vikarja Reinerja v Ljubljano, kjer mu je bilo po vsej verjetnosti zagroženo, da bo odstavljen od župniškega mesta v Dvoru nad Vrbo, nakar je vikar Reiner sam napisal pismeno odpoved, ki se glasi takole: »Ego subscriptus libere resigno predicationem vicariatus in Cranzelhoffen ob certas causas animum meum moveatis. Datum in officio Episcopali 24. Julii anno 1676. Georgius

Reiner presbiter.« (Jaz podpisani se prostovoljno odpovedujem službe vikarja v Dvoru nad Vrbo iz gotovih razlogov, ki se nanašajo na mojo dušo. Napisano v škofijskem uradu 24. julija 1676. Jurij Reiner, duhovnik.)

Ta pravda je bila bolj obširno opisana, ker nas s pravno-zgodovinskih vidikov pouči o raznih problemih v dobi fevdalizma:

1. Dokaže nam, da je po tedanjem običajnem pravu bilo v primerih, če je bil tožnik ali toženec duhovna oseba, za razsojo takih sporov pristojno duhovno sodišče, v težjih kazenskih primerih je bil to škofijski konzistorij, ki je delegiral svoje škofijske komisarje, da sestavijo tak konzistorij za posamezni primer. Nadalje je zanimiva ugotovitev, da je bil na Koroškem običaj, da se sestane tako sodišče v domačem kraju.

2. Opisana pravda nam nazorno kaže borbo za oblast v malem med posvetnimi in cerkvenimi oblastmi v dobi fevdalizma. Deželski sodnik je imel v svojem upravnem okolišu v rokah vso civilno in nižje kazensko sodstvo, imel je nadzorstvo na sejmi in na cerkvenih praznikih, kjer se je ljudstvo zbiralo tudi za razvedrilo in imel je nadzorstvo nad vsemi obrtnimi dejavnostmi v svojem okolišu. Župniki pa so imeli v svojem farnem okolišu svoje ukoreninjene pravice nad podložniki. Vsled tega je moglo priti pri izvrševanju teh pravic do našprotij med deželskim sodnikom in župnikom, kar je potem dovedlo do smrtnega sovraštva med obema.

3. V dobi, ki jo opisujemo, je bilo prebivalstvo razdeljeno v sloje. Deželski sodnik iz Vrbe ob jezeru in vikar iz Dvora nad Vrbo sta oba spadala v višji sloj prebivalstva, oba pa sta spadala tudi med premožnejše osebe, saj sta bila lastnika jahalnih konjev in raznega orožja, kar so podložni kmetje le v redkih primerih mogli doseči. Ker sta oba opravljala za tisto dobo važne družbenopolitične funkcije, je njun dolgoletni spor moral porazno vplivati na miselnost podložnega prebivalstva, o čemur nam dostopni listinski viri sicer ničesar ne poročajo, smemo pa sklepati, da je ta spor razdvojil prebivalstvo na dva tabora in tako netil sovraštvo tudi med nižjimi sloji prebivalstva.

Kako se je zgoraj opisana pravda končala, iz listinskih virov ljubljanskega škofijskega arhiva ni razvidno, zaradi svojih pregreh pa je vikar Reiner moral zapustiti svoje službeno mesto v Dvoru nad Vrbo. Njegov naslednik je bil Andrej Prešern, ki je poslal dne 5. julija 1677 pismene reverzalije stolnemu kapitlju v Ljubljano.²⁶

20. avgusta 1690 je vikar Andrej Prešern poročal stolnemu kapitlju v Ljubljano o dohodkih podružničnih cerkev svoje župnije: O dohodkih cerkve sv. Janeza v Dvoru ter podružničnih cerkev sv. Marije Device v Logi vasi in sv. Andreja v Žopračah je poslal informacije že oskrbnik grada in gospostva Landskron, kakor so vpisani v urbarjih. Podružnična cerkev sv. Egidija v Trežicah ima po urbarju 3 goldinarje 26 krajcarjev, dohodkov in okoli 50 goldinarjev na zaostankih. Podružnična cerkev sv. Martina, Janeza in Pavla v Vogličah ima po urbarju 2 goldinarja in 27 krajcarjev dohodkov in 15 goldinarjev na zaostankih, podružnična cerkev sv. Jakoba v Vrbi ob jezeru ima po urbarju 6 goldinarjev dohodkov, na zaostankih ničesar. Bratovščina sv. Rozarija ima na zaostankih okoli 20 goldinarjev premoženja. Vikar Andrej Prešern poroča istočasno še o svojih dohodkih, ki skupaj s štolo zagotovo ne prekoračijo zneska 172 goldinarjev, ki jih smem dobivati, ker tudi prevzvišeni škof sam živi le od svojih dohodkov.²⁷

Dne 27. 8. 1690 pa poroča šmiklayžki vikar in škofijski komisar Vid Walscher ljubljanskemu stolnemu kapitlju o finančnem stanju vseh petih župnij beljaškega cerkvenega okrožja. Za cerkev sv. Janeza v Dvoru nad Vrbo poroča, da ima skupno z dvema podružnicama 44 goldinarjev premoženja, v zaostankih pa 533 goldinarjev; po izjavi vikarja pa bo mogoče le polovico tega denarja izterjati. Bratovščina sv. Rozarija v Logi vasi nima za sedaj nikakega denarja, ker so vse porabili za nabavo

²⁶ KALj., fascikel 175/35.

²⁷ KALj., fascikel 71/1.

zvona, ki je precej velik in dragocen. Podružnične cerkve nimajo nikakih zaostankov, kakor so to izjavili njihovi cerkveni ključarji.²⁸

Dne 23. maja 1694 je generalni vikar ljubljanske škofije dr. Jakob Anton Dolničar (Thalnitzscher) vizitiral župno cerkev sv. Janeza Krstnika v Dvoru nad Vrbo in je ob tej priliki sestavil razpored celotnih cerkvenih opravil ob nedeljah in praznikih za vso koledarsko leto, posebej pa še seznam romanj, ki jih je moral tekom leta opraviti vikar s svojimi farani.²⁹

Razpored cerkvenih opravil:

Januar

Na dan sv. Antona je cerkveno opravilo v Trešičah (Drörschitz).

Februar

Ta mesec je dvakrat cerkveno opravilo pri podružnici v Logi vasi.

Marec

Na treh nedeljah je maša v Logi vasi.

April

Na dan sv. Jurija je procesija v Strmec (Sternberg).

Na praznik sv. Martina je procesija k sv. Andreju v Žopračeh (Selpitsch).

Maj

Na dan sv. Filipa je procesija v Kostanje (Köstenberg).

Na dan sv. Florjana je cerkveno opravilo v Vrbi ob jezeru.

Junij

Na praznik sv. Vida je procesija v Ravne (Ebenfeld).

Na praznik sv. Petra in Pavla je cerkveno opravilo v Vogličah.

Julij

Na praznik sv. Smohorja in Fortunata je romanje v Skočidol (Gozental).

Na praznik sv. Urha ali prvo nedeljo po prazniku sv. Urha je procesija v Črešnje (Kerschdorf).

Na praznik sv. Marije Magdalene je maša v Trešičah (Drörschitz).

Na praznik sv. Jakoba je patrocinij v Vrbi ob jezeru.

V nedeljo po sv. Jakobu je slovesnost v Vrbi ob jezeru.

Na praznik sv. Ane je cerkveno opravilo v Logi vasi.

Avgust

Na praznik sv. Dominika je maša v Logi vasi.

Na dan posvečenja in na dan vnebohoda Device Marije je cerkveno opravilo v Logi vasi.

September

Na praznik sv. Egidija je patrocinij v Trešičah.

Na praznik sv. Križa je cerkveno opravilo v Žopračah.

Na praznik sv. Mihaela je cerkveno opravilo v Logi vasi.

Oktober

Na praznik sv. Uršule je maša v Trešičah.

Na praznik sv. Lenarta je maša v Žopračah.

November

Na praznik sv. Martina je maša v Trešičah.

Na dan darovanja Mariji Devici je cerkveno opravilo v Logi vasi.

Na dan sv. Katarine je maša v Logi vasi.

Na praznik sv. Andreja je patrocinij v Žopračah.

December

Na praznik Device Marije je cerkveno opravilo v Logi vasi.

Na praznik sv. Tomaža je cerkveno opravilo v Vrbi ob jezeru.

²⁸ KALj., fascikel 71/2.

²⁹ SALj., fascikel matrike, št. 12.

Seznam letnih procesij:

Prvo nedeljo v vsakem mesecu je cerkveno opravilo v Logi vasi.

11. nedeljo po gospodovem rojstvu je procesija v Vogliče.

V nedeljo po prazniku sv. Ožbolta je romanje v Logo vas.

V nedeljo po vnebovzetju je romanje v Žoprače.

V nedeljo pred praznikom vseh svetnikov se praznuje v Dvoru nad Vrbo posvečenje župne cerkve.

V nedeljo po prazniku sv. Miklavža je procesija v Vrbo ob jezeru.

V nedeljo po vnebovzetju se vrši cerkveno opravilo v Logi vasi.

Na drugi velikonočni praznik je služba božja v Vrbi ob jezeru.

Na tretji velikonočni praznik je romanje v Žoprače.

Na prvo nedeljo po veliki noči se vrši procesija k cerkvi sv. Miklavža v predmestju Beljaka.

Na drugo nedeljo po veliki noči se vrši procesija k cerkvi Marije Device v Podgorje (Maria Elend).

Na četrto nedeljo po veliki noči se vrši procesija k cerkvi Marije Device v Gospi Sveti (Maria Saal).

Na drugi binkoštni praznik se vrši služba božja v Vogličah (Winklern).

Na tretji binkoštni praznik se vrši cerkvena slovesnost pri cerkvi Device Marije v Logi vasi.

V nedeljo sv. Trojice (prva nedelja po binkoštih) se vrši procesija v Lipo nad Vrbo (Lind ob Velden).

Na drugi dan božičnega praznika se vrši procesija k Št. Rupertu (St. Ruprecht).

Na tretji dan božičnega praznika se vrši procesija v Vrbo ob jezeru.

Na četrty dan božičnega praznika se vrši procesija v Logo vas.

Na drugi dan praznika vnebohoda se vrši procesija v Trešiče.

Vizitator dr. Dolničar je na koncu teh seznamov dostavil tole:

Zgoraj napisani sezname cerkvenih opravil in ekskurzij župne cerkve sv. Janeza Krstnika v Dvoru nad Vrbo so bili sestavljeni in odobreni po službeni dolžnosti iz naslova vizitacije in se vsakokratnemu vikarju pod kaznijo deset kron nalaga, da ne sme brez dovoljenja škofijskega ordinariata ta danes potrjene matrikule niti povečati niti krajšati. Ex eodem officio in Visitatione Eccle 1694 Jacobus Antonius Thalnitscher Dr. Vic. gen. Labacensis.

Ti sezname vsakoletnih cerkvenih opravil župnije Dvor nad Vrbo nam pričajo, da so imeli vsakokratni vikarji te župnije mnogo dela, skrbi in odgovornosti, če so hoteli v redu izpolnjevati te njim naložene dolžnosti.

Leta 1693 je vikar Andrej Prešern sestavil specifikacijo svojih dohodkov na desetini in na beri³⁰ in v uvodu pojasnjuje, da ne obstoja o tem nikak urbar oziroma, da ga niti podložniki niti gospostvo nočejo izročiti.

Desetina od snopja:

V vasi Vogliče dajo naslednji od ene kope en par snopov: Adam Niverc (Niuirz), Adam Lederbiš (Lederbischo), Gregor Vran (Wränn), Gregor Homzej (Homzäl), Andrej Maverkanc (Mauerkhanz), Gregor Koganovič (Koganoüz) in Tomaž Jokosinc (Jocosinz). Tudi naslednji bi morali dajati en par snopov od ene kope, ker pa so se vikarji v zadnjem času hitro menjavali in se niso za to pobrigali, nočejo dajati desetine od snopov, temveč le nekaj malega iz vreč: Tomaž Sumper in Peter Cavšnik (Zaussnig) data vsak po 8 meric rži, 4 novčiče in 8 meric ovsa. Lukas Jelič (Jelits), Dionizij Toman (Thoman), Ožbolt Vap (Wapp) in Lavrencij Romator dajo vsak po 10 meric rži. N. Vimič (Vimiz) da 8 meric rži in 8 meric sočivja (Pfenich).

Gospostvo Vrba ob jezeru daje 6 četrtakov (Vierling) in 8 meric rži, 4 četrtake prosa, 4 četrtake ovsa in 16 meric pšenice.

K župniji spada njiva, ki leži med pašnikom gospostva in med zemljiščem Bartolomeja Zeberm, podložnika beljaškega špitala; razen tega ima župnija v lasti travnik, ki leži poleg cerkve v Dvoru in ki daje en voz sena. Prejel sem sedaj od gospostva en del njene gmajne poleg moje njive v velikosti enodnevne obdelave, ne vem pa, če bo to ostalo tudi mojim naslednikom. Sicer imam pravico, da dobivam drva za kurjavo v gozdu, ki pripada soseski v Dvoru, ker pa v tem gozdu ni ničesar za posekati, moram vsako leto na novo prositi gospostvo v Vrbi ob jezeru za dovoljenje, da smem sekati v njihovih gozdovih.

³⁰ KALj., fascikel 175/3.

Bera:

Vsak kmet da eno merico pšenice, 4 merice ajde, en voz sena ali 12 krajcarjev, en hlebec kruha ali 3 krajcarje in eno košaro repe. To je skupno znašalo 10 četrtakov ajde in 2 četrtaka ter 10 meric pšenice.

V denarju plačajo v Vrbi ob jezeru Adam Bon (Bonn), Bartolomej Rainde, Simon Lakner (Lakhner) in Mihael Onmusek vsak po 15 kr. (krajcarjev), Janez Onmusek pa 30 kr. V Logi vasi Sebastijan Sorn (Schorn) 30 kr., N. Molesnik (Molesnig) 15 kr. V Dobu (Aich) Andrej Bister 15 kr. V Selu (Zell) Gregor Milde 15 kr. V Dolah (Duel) Florijan Klebe 20 kr., Bartolomej Kanc (Kanz) 15 kr. V Žopračah (Selpritsch) Adam Juri 15 kr., Bartolomej Jošt, Gašpar Šijanec (Sianiz), Lovrenc Harke (Harkhe) in Valentin Mokavec (Mokhauz) vsak po 30 kr. V (Zorndorff) N. Gramikher 18 kr.

Leta 1696 je prišlo do spremembe župnijskega mesta v Dvoru nad Vrbo. Vikar Andrej Prešern je sam odpovedal službo vikarja v Dvoru in je Franc Adam grof Dietrichstein dne 23. januarja 1696 prezentiral na njegovo mesto Martina Mesnerja, ki je istočasno resigniral na vikariat Lipa nad Vrbo. Vikar Mesner je poslal dne 3. maja 1696 običajni reverz škofijskemu ordinariatu v Ljubljano.³¹

Dne 16. maja 1697 je župnijo Dvor vizitiral odposlanec ljubljanskega stolnega kapitlja in pri tem ugotovil tole:³² Za cerkovnika je Blaž Hoffner, podložnik vetrinjske opatiije, ki je bil v to službo sprejet pred devetnajstimi leti od vikarja in cerkvenih ključarjev. Na beri prejema 7 četrtakov raznih žitaric, največ pšenične moke, ter 30 hlebcev kruha. Od krsta prejema en groš, od maše en groš, od poroke 9 krajcarjev, od pogreba, če je svečan, 5 grošev. Ministrirati ne zna. Ni objavil vizitacije, kakor je to na Koroškem običaj, da mora cerkovnik ob navzočnosti duhovnikov dnevno razglašati vizitacije pod kaznijo odvzema službe cerkovnika. Cerkevni obračuni se vršijo v župnišču, urbarje pa hrani gospostvo, katerega oskrbnik običajno prisostvuje obračunom. Ključe od skrinjice imata cerkvena ključarja, skrinjica pa je shranjena v zakristiji. Vikar živi dostojno, za kuharico ima sestro in eno starejšo žensko. Tudi ne pije. Nato je vizitator zaslišal cerkvenega ključarja Janeza Kaufmana, podložnika samostana Vetrinje, ki je v tej službi že 20 let. Urbar se nahaja v gradu Landskron, kar je mnogokrat šlo v škodo vikarjem kakor tudi cerkvi. Župnišče popravljajo običajno farani in se nahaja sedaj v dobrem stanju.

Za vikarja je Martin Mesner (Mösnar), ki je doma v Rožeku v akvilejski škofiji, star je 36 let, študiral je v Celovcu humanistiko, filozofijo in teologijo, ordiniran je bil na naslov grada v Rožeku. Duhoven je 9 let, od tega je bil tri leta kaplan v Slovenski Kapli (in der Windischen Capel), pet let je bil vikar v Lipi nad Vrbo, sedaj je že eno leto vikar v Dvoru nad Vrbo. Prezentiran je bil od grofa Dietrichsteina, ki ima to funkcijo alternativno s stolnim kapitljem v Ljubljani. Reverzalije daje stolnemu kapitlju. Od gospostva v Vrbi dobiva 16 meric pšenice, 6 četrtakov rži, 4 četrtake ovsa in 4 četrtake prosa, od podložnikov dobi 9 četrtakov prosa, namesto sira pa 6 grošev. V posesti ima še eno njivo, desetina mu prinaša 4 četrtake rži, 4 četrtake ovsa in poldrugi četrtak pšenice. Od kazni obdrži eno tretjino, od svojih faranov pa prejema na kolekturi od krsta 4 groše, od oklica poroke in od poroke same po en goldinar ali skupaj enega imperiala, od pogreba z mašo enega imperiala, za mašo pet grošev. Skrinjica se hrani v zakristiji na mestu, ki je dobro zavarovan, en ključ hrani cerkveni ključar, enega pa vikar. Na Vrbi živi kočar z imenom Reiner, ki je podložnik cerkve sv. Janeza Krstnika v Dvoru, ki mora gospostvu plačevati za izvrševanje gostilničarske obrti letno 7 goldinarjev. Ker pa mnogo njegovih sosedov izvršuje gostilniško obrt, sam pa že mnogo let ne izvršuje te obrti, bi moral biti razrešen plačevanja sedmih goldinarjev.

V zvezi s to vizitacijo je vikar Martin Mesner prejel od stolnega kapitlja v Ljubljani dekret, ki mu je naložil tole: Pri krstnem kamnu naj namesti sliko Janeza Krstnika. Službo božjo naj tudi pri podružničnih cerkvah začenja ob deveti uri. Krstiti sme samo v cerkvi, ne pa po domovih faranov.

³¹ KALj., fascikel 176/1, 2.

³² KALj., fascikel 166/3.

Na dan te vizitacije se je pri vizitatorju oglasil Jožef Kušej, podložnik župne cerkve v Dvoru, ki se je pritožil zoper oskrbnika grada in gospostva Vrba ob jezeru v tejle zadevi: Njegov sosod Pulman, podložnik grada in gospostva Vrba, ga je dejansko napadel; v tem sporu pa grajski oskrbnik postopa pristransko, ker je izdal proti vsem predpisom sodbo v prid toženega Pulmana, ne da bi poprej zaslišal niti tožnika niti predlaganih prič.

V začetku leta 1705 je prišlo zopet do spremembe na vikarskem mestu župnije Dvor nad Vrbo. Sedanji vikar Martin Mesner je bil postavljen za župnika v Kostanje, na njegovo mesto je prišel za vikarja Blaž Pencin, ki je 16. 2. 1705 poslal reverzalije v Ljubljano.³³

V mesecu juniju leta 1712 je vse župnije beljaškega cerkvenega okrožja vizitiral ljubljanski škof Frančišek grof Kauniz. 18. junija je bil v Dvoru nad Vrbo in ugotovil tole:³⁴ Za cerkovnika je Luka Hoffner, podložnik vetrinske opatiije, ki je bil pred petimi leti nastavljen od gospostva Landskron. Na dohodkih prejema 6 meric žita v zrnju in 13 hlebcov kruha, od krsta dobiva 1 groš, od pogrebov in maš po 4 groše, od poroke 3 groše. Vikar redno poučuje mladino v verouku, cerkev je v dobrem stanju, pač pa je cerkveni stolp na eni strani potreben popravila. Nečastna dejanja se kaznujejo s cerkvenimi kaznimi. Župnišče se popravlja iz dohodkov cerkve. Vikar začenja službo božjo ob 7. uri in jo končuje pred 12. uro. Nato je bil zaslišan cerkveni ključar Janez Vid Burger, podložnik gospostva Landskron, ki je bil nastavljen od upravitelja tega gospostva pred osmimi leti. Za nadzorstvo nad vsemi cerkvenimi zadevami dobiva letno dva goldinarja. Cerkveni obračuni se delajo pri cerkvenem ključarju. Cerkveni stolp je potreben popravila. Ključe cerkvene skrinjice hrani enega cerkveni ključar, drugega oskrbnik gospostva. Cerkev ima na dan proščenja okoli šest goldinarjev stroškov. Vikar dela večkrat ekscese v pijanosti. Doma ima celo zalogo vina in večkrat popiva s prijatelji v župnišču. Mašo začenja ob nedeljah med 8. in 9. uro in končuje vedno pred 12. uro. Nato je škof zaslišal vikarja Blaža Pencina, ki je bil doma iz Tolmina v goriški grofiji in akvilejski škofiji. Star je 52 let. Humanistiko, filozofijo in teologijo je študiral na Dunaju, ordiniran je bil na naslov domačega patrimonija in je duhovnik 24 let; od tega je bil pol leta v Dravogradu, tri leta v službi pri dekanu v Velikovcu, nakar je bil nastavljen kot vikar v Lipi nad Vrbo, kjer je bil 9 let, sedaj pa je že 8 let v Dvoru nad Vrbo, prezentiran od stolnega kapitlja v Ljubljani. Cerkev nima nikakih privatnih maš, dohodki vikarja znašajo okoli 200 goldinarjev, štola mu pa prinaša okoli 30 goldinarjev. Župnija ima 5 podružnic in bratovščino sv. Rozarija. Faranov je okoli 965. Za poučevanje dečkov ima poseben prostor. Vikar se pritožuje zoper benediktince v Vernberku, ki vabijo v svojo kapelo mnogo faranov iz Dvora, zaradi česar ne prihajajo v župno cerkev, da bi poslušali nedeljsko pridigo. Škof je vikarju naročil, da mora v poročno knjigo vpisovati tudi imena prič, v knjigo rojstev pa naj vpiše tudi kraj rojstva. Nato je škof zaslišal še oba cerkvena ključarja, Florijana Šumija in Jožefa Šefmana; prvi je bil podložnik gospostva Vrba ob jezeru, drugi pa podložnik župnije sv. Miklavža v Beljaku. Njihovi dohodki so znašali 5 grošev. Cerkev nima podložnikov, ki jih je nekdaj imela, ne vesta pa, kako so bili cerkvi odvzeti. Vikar je odličnega obnašanja. Cerkvena ključarja sta se pritožila zoper oskrbnika gospostva Landskron, ki ne prihaja k obračunom, od cerkvenih dohodkov pa prejema dva goldinarja kljub temu, da je cerkev zelo revna.

V zvezi s to vizitacijo je vikar Blaž Pencin dobil od stolnega kapitlja v Ljubljani pismo naročilo, da mora uporabljati isto višino štole kot njegov prednik. V matrike rojstev naj imena krščencev skrbneje vpisuje.

Zgoraj opisana vizitacija je zanimiva tudi iz razloga, ker so se v župniji Dvor nad Vrbo pojavili naenkrat trije cerkveni ključarji. To dejstvo kaže na to, da so obstojala med oskrbnikom gospostva Landskron in med vikarjem Pencinom pri

³³ KALj., fascikel 176/12.

³⁴ KALj., fascikel 158/3.

upravljanju cerkvenega premoženja neka nesoglasja, ker je cerkvenega ključarja Burgerja nastavilo gospostvo Landskron. Ta nesoglasja so se pokazala tudi pri zaslišanjih cerkvenih ključarjev. Od gospostva nastavljen cerkveni ključar je škofu ovadil vikarja zaradi pijančevanja, redna od vikarja in farne občine izvoljena cerkvena ključarja pa sta se pritožila škofu o malomarnosti oskrbnika grada in gospostva Landskron.

Leta 1715 je na škofijski sinodi v Ljubljani — škofijske sinode so se vršile običajno vsako drugo leto — je bil za župnika Dvor navzoč vikar Blaž Pencin. Ko so vsi navzoči opravili zaprisego zvestobe škofu, jim je bilo zabičano, da pod kaznijo cypi aut crucis (pod kaznijo sramotilnega kamna ali križa) ne smejo krstiti otroke po privatnih hišah, temveč samo v župni cerkvi.³⁵

Leta 1730 je generalni vikar ljubljanske škofije Janez Jakob Schilling pooblastil ljubljanskega kanonika dr. Antona Lacknerja, da vizitira župnije beljaškega cerkvenega okrožja. V Dvoru nad Vrbo je bil 8. julija in med drugim ugotovil, da mora biti vikar v Dvoru vešč slovenskega jezika (*parochus ejusdem ecclesiae debet linguae gnarus esse Sclavonicae*). Za vikarja je bil v tej župniji 25 let Blaž Pencin, ki je umrl dne 22. junija tega leta v starosti 70 let, 4 mesecev in 20 dni in ki je bil dne 24. tega meseca ravno na praznik patrocinija svoje cerkve pokopan. Razen glavnega oltarja Janeza Krstnika sta bila v tej župni cerkvi še oltarja Device Marije in sv. Štefana.

Po smrti vikarja Blaža Pencina je na njegovo mesto prišel Karl Ludvik grof Dietrichstein, baron Humberški in Finkensteinski, gospod na Landskronu, v Vrbi, v Novem gradu in v Gornji Polskavi, dvorni točaj Koroške in dedni lovski mojster Štajerske itd. prezentiral duhovnika Janeza Millerja, ki mu je ljubljanski stolni kapitelj izdal dne 6. 9. 1730 nastavitveni dekret.³⁶

Komaj pa je Janez Miller prevzel dolžnosti vikarja župnije Dvor nad Vrbo, se je Jožef Anton Aichelberger, oskrbnik grada in gospostva Landskron, pritožil na ljubljanski stolni kapitelj, da vikar in škofijski komisar pri cerkvi sv. Miklavža v predmestju Beljaka Janez Krištof Semenič noče instalirati vikarja Janeza Millerja in naj mu kapitelj vroči spiritualia (dovoljenje za opravljanje duhovne službe), ker mu je on že izročil v imenu grofa temporalia (posvetne dohodke). Ta pritožba grajskega oskrbnika zoper vikarja Semeniča pa je bila preuranjena, ker se je vikar Miller v pismu z dne 19. 10. 1730 zahvalil vikarju Semeniču, da ga je kljub njegovi mladosti priporočil faranom v Dvoru. 12. 11. 1730 pa poroča vikar Semenič stolnemu kapitolu v Ljubljano, da je 8. novembra instaliral vikarja Millerja.³⁷

Vikar Janez Krstnik Miller je sestavil dne 28. januarja 1745 nadroben seznam štole, kakor jo je uporabljal že njegov prednik in kakor prakticira z njo tudi on.³⁸ Ta pregled se glasi:

	Gld.	Kr.
za krst zakonskega otroka	—	12
za krst nezakonskega otroka	—	30
za obnavljanje krsta ob veliki noči ali binkoštih		
za prvega zakonskega otroka	1	30
za drugega zakonskega otroka	1	—
za tretjega zakonskega otroka	—	30
za nezakonskega otroka se plača dvakrat toliko po odbitku že plačanega		
za branje maše v župni cerkvi se plačuje po:		
starem običaju	—	15
za ekskurz k drugim cerkvam, ki so oddaljene		
od župne cerkve eno uro hoda, dobivam	—	18
za izpovedovanje bolnikov	—	18
za izpoved bolnikov, vezano s poslednjim oljem	—	42

³⁵ KALj., fascikel 161/24.

³⁶ KALj., fascikel 223/11 in 177/20.

³⁷ KALj., fascikel 222/6.

³⁸ KALj., fascikel 41/21.

	Gld.	Kr.
za trikratni oglas poroke	—	18
za poroko, če ostane nevesta v domači fari	1	—
če nevesta gre izven fare	2	—
za pogreb kmeta, ki ima lastno hišo, brez maše	1	9
če se ga pokoplje z branjem maše in blagoslovom	2	39
za pokop starejšega, ki nima lastne hiše, brez branja maše	—	18
če se ga pokoplje z branjem maše in blagoslovom	1	33
za pogreb otroka	—	18
Dohodki cerkovnika, vezani na štolo:		
za odhod k smrtno bolnemu pri navadni spovedi	—	3
če je spoved vezana s poslednjim oljem	—	9
za krst zakonskega otroka	—	3
za krst nezakonskega otroka	—	18
za obnovo krsta ob veliki noči ali v binkoštih		
za zakonske otroke	—	16
za obnovo krsta prvega nezakonskega otroka	—	30
za drugega nezakonskega otroka	—	15
za tretjega nezakonskega otroka	—	7
za poganje z mašo in blagoslovom	—	21
brez maše in blagoslova	—	15
za ministriranje pri poroki, če nevesta ostane doma	—	9
če nevesta gre izven fare	—	18
za trikratno zvonjenje po umrlem dobi cerkovnik		
hlebci kruha in	—	9

Vse to sem zapisal za uporabo, kakor je od nekdaj v običaju.

Vikar Janez Krstnik Miller je bil leta 1750 premeščen za vikarja in škofijskega komisarja pri cerkvi sv. Miklavža v predmestju Beljaka. Na njegovo mesto je lastnik grada in gospostva Landskron grof Dietrichstein prezentiral duhovnika Antona Makovnika (Makonigg, pisal se je pravilno Markovič), ki ga je 23. 11. 1750 instaliral stolni dekan iz Ljubljane dr. Anton Lackner.³⁹ V zvezi z instalacijo vikarja Makovnika se je miklavžki vikar Miller pritožil v Ljubljano, da mu delajo uslužbenci grada in gospostva Landskron težave, ker nočejo izročiti njemu pripadajoči inventar v župnišču v Dvoru nad Vrbo. Ponovno se je vikar Miller pritožil stolnemu dekanu Antonu Lacknerju v Ljubljano, da ima težave z vikarjem v Dvoru, ker je sam priznal, da je v hudi stiski zaradi ekscesov v pijanosti.⁴⁰

Vikar Anton Makovnik je umrl v začetku leta 1758. Po njegovi smrti je grof Dietrichstein prezentiral za vikarja v Dvoru Valentina Liskovnika (Liesgonig), beneficiata pri cerkvi sv. Frančiška Ksaverija v Salfelden pod gospostvom Humberk (Hollenburg). Liskovnik je bil že zelo star.⁴¹

Vikar Makovnik je napravil dne 27. 2. 1758 oporoko, po kateri je ustanovil dve večni volili, eno za 1000 goldinarjev, drugo za 300 goldinarjev. O tem se je vršila dne 10. oktobra 1758 ob navzočnosti grofa Franca Ludvika Dietrichsteina, vikarja Millerja iz Beljaka in dedičev pokojnega vikarja zapuščinska razprava, pri kateri je prišlo med navzočimi glede označenih volil do tegale sporazuma: Od prvega volila se naj vsako leto odtegne od obresti znesek 10 goldinarjev. Od tega zneska se naj vsako četrletje bere maša, za katero dobi vikar v Dvoru po 1 goldinar 30 krajcarjev. Za ostale 4 goldinarje pa se naj kupi vsako četrletje za 1 goldinar kruha in ga razdeli med reveže. Od volila 300 goldinarjev pa se naj od letnih obresti v znesku 30 goldinarjev bere četrletno ena maša, za katero dobi dotični duhovnik po 30 krajcarjev, ostalo ostane cerkvi v Dvoru. Te maše naj bere do svoje smrti sorodnik pokojnega, vikar Tomaž Reiter v Brnci (Fürnitz).⁴²

V zvezi z zapuščino umrlega vikarja Antona Makovnika se je vikar in škofijski komisar pri sv. Miklavžu v Beljaku Janez Krstnik Miller pritožil dne 3. julija 1759

³⁹ KALj., fascikel 222/3.

⁴⁰ KALj., fascikel 213/5.

⁴¹ KALj., fascikel 177/20.

⁴² KALj., fascikel 223/8 in 227/26.

grofu Dietrichsteinu na Landskron, da so oskrbnik grada in gospostva in njegovi uslužbenci nepravilno postopali, ker mu niso izplačali stroške inventariziranja zapuščine za dva dneva in so si neupravičeno prisvojili iz zapuščine denar v znesku 25 goldinarjev in 30 krajcarjev.

Vikar Valentin Liskovnik je listinsko izkazan še v letu 1763, v letu 1765 pa je listinsko izkazan novi vikar duhovnik Ožbalt Jožef Janiš.⁴³

Leta 1766 je pri podružnični cerkvi Device Marije v Logi vasi započela akcija za ustanovitev samostojnega beneficija. O tem se nahaja v škofijskem arhivu nadškofijskega arhiva v Ljubljani obsežen listinski material.⁴⁴

Pobuda za ustanovitev tega beneficija je izšla od prebivalcev Vrbe ob jezeru. O tem je ljubljanskemu škofu obširno poročal tedanji opat osojskega samostana Roman, ki ga je bil ljubljanski škof pooblastil, da v tej zadevi izvrši poizvedbe, in ki je tudi sam podprl namero, da se ustanovi v Logi vasi beneficij. Med drugim poroča opat Roman takole: Prebivalci kraja Vrba ob jezeru so v začetku leta 1766 povabili k sebi duhovnika Antona Tešar (Theschar), ki je bil poprej več let za kaplana v župnijah Št. Jakob (St. Jakob) in Podgorje (Maria Elend), ki ležita v goriški škofiji, spadata pa pod jurisdikcijo osojskega samostana, in ki je to službo opravljal v zadovoljstvo vseh. Ta duhovnik si je pridobil tolikšnjo zaupanje pri ljudeh v Vrbi, da so začeli zbirati prostovoljne prispevke v denarju, ki so narasli na 2000 goldinarjev in je upati, da bodo še narasli. Ko pa so mu ljudje v Vrbi ob jezeru nehali dajati potrebno oskrbo, je provizor pribežal zopet k meni in sem ga ponovno nastavil za kaplana pri Št. Jakobu.

Ustanovitev samostojnega beneficija v Logi vasi pa ni šla v račun vikarju župnije Dvor Ožboltu Janežu (Oswaldo Janisch), pa tudi ne župnikom sosednih far, ki so mejile na Logo vas, npr. Št. Ilj (St. Egyden), ker so se bali, da bodo prikrajšani na svojih dohodkih. In res je prišlo med temi duhovniki in Antonom Tešarjem do sporov pri opravljanju cerkvenih opravil. Vikar Janež je že avgusta 1766 vložil zoper ustanovitev beneficija pritožbo na c. kr. dvorno komisijo (Kays: Königl: Hoff Comission) v Celovcu. Ta komisija pa je z dopisom z dne 25. avgusta 1766 zavrnila pritožbo vikarja Janeža z utemeljitvijo, da bi ustanovitev posebnega beneficija pri podružnični cerkvi v Logi vasi koristila večanju časti božje in blaginji ljudstva. Dvorna komisija tudi ne nasprotuje nastavitvi beneficiata, ki ga je tam namestil od ljubljanskega škofa v to pooblaščenosti osojski opat.

Ta primer nam kaže, kako so v drugi polovici 18. stoletja posvetne oblasti še podpirale cerkvene odločitve.

Zaradi postavitve beneficija pri podružnični cerkvi Device Marije v Logi vasi je prišlo dne 9. marca 1767 do incidenta, ki ga je pooblaščenec ljubljanskega škofa osojski opat Roman v svojem poročilu na škofijski ordinariat obširno obrazložil. 9. marca se je vršila sedmina po dne 2. marca umrli kmetici Mariji Piček, podložnici cerkve sv. Jurija v Strmcu (Sternberg), ki je bila pokopana na pokopališču v Logi vasi. V cerkvi je čakalo približno 50 ljudi na začetek maše, ki bi jo moral brati beneficiat Anton Tešar. Naenkrat je vikar Ožbalt Janež iz Dvora začel v zakristiji kričati na provizorja Tešarja in mu prisolil tako krepko zaušnico (vehementiorem alapam), da se je to slišalo v cerkev. Nato je razjarjeni vikar odšel in je potem mašo bral od vseh pomilovani provizor Tešar. Še isti dan je Tešar vložil pismeno tožbo zoper vikarja Janeža, istega dne pa sta v tej zadevi prišla k opatu Romanu Matej Žvan (Mattheus Schwan), cerkovnik pri podružnični cerkvi v Logi vasi, in Simon Vidmar, v neposredni bližini cerkve v Logi vasi živeči kmet in podložnik župne cerkve sv. Jurija v Strmcu, ki sta v imenu faranov vložila tožbo zoper vikarja Janeža. Žvan se je zoper vikarja Janeža pritožil še zaradi tega, ker je Janež pred nekaj meseci dal v zakristiji zaušnico tudi njegovemu bratu duhovniku Žvanu, ki je takrat nadomeščal odsotnega vikarja Tešarja.

⁴³ KALj., fascikel 150/1, 6.

⁴⁴ SALj., fascikel 10/2–10.

K temu poročilu je opat Roman dodal tole:

1. Vikar iz Dvora je res tako postopal, kar bom še pozneje dokazal.
2. Provizor Tešar je dobil od mene le ustno navodilo, kako naj postopa, to se pravi, da naj svoje uradne posle vestno opravlja brez prejudica župniškega vikarja, kar je tudi izpolnjeval.
3. Provizor Tešar je cerkveno opravilo za pokojno Piček izvršil s privoljenjem vikarja, ki je tudi dovolil, da provizor prejme 1 goldinar 15 krajcarjev.

Prihodnji dan, dne 10. marca, je k osojskemu opatu Romanu prišel Matej Hornbek (Ornböck), župnik v Strmcu (ta župnija je spadala pod solnograško nadškofijo), ki je zoper vikarja Janeža vložil tole pritožbo: Ko je v začetku marca umrla v Logi vasi Marija Piček, podložnica župnije Strmec, so jo zaradi oddaljenosti Strmca pokopali na pokopališču v Logi vasi proti plačilu pogrebne pristojbine 20 krajcarjev; vikar iz Dvora se tudi ni branil prejeti 20 krajcarjev za kondukt in 1 goldinar 15 krajcarjev za petje libere in za branje maše in je s privoljenjem vikarja iz Dvora prejel isti znesek tudi Anton Tešar, ki je pri tem cerkvenem opravilu sodeloval. Vikar iz Dvora pa je zahteval še plačilo treh goldinarjev posmrtnine za pokojno in je grozil, da jo ne bo pokopal, če tega zneska ne dobi izplačanega, nakar so mu ga prestrašeni sorodniki tudi izplačali. Župnik Matej Hornbek je zahteval, naj vikar Ožbalt Janež njemu vrne posmrtnino v znesku treh goldinarjev, ker se zna zgoditi, da v prihodnje v škodo župnije Dvor ne bodo v druge fare podložne farane pokopavali v Logi vasi, temveč v njihovih pristojnih župnijah. Opat Roman je predlagal, naj škofijski ordinariat izda vikarju v Dvoru Ožbaltu Janežu nalog, da vrne župniku Hornbeku neupravičeno pobrano posmrtnino po umrli Mariji Piček. Župnik Hornbek se je pritožil tudi zaradi incidenta, ko je vikar Ožbalt Janež dal provizorju Antonu Tešarju zaušnico, kar je pri njegovih faranih povzročilo hudo jezo, predvsem od strani moža pokojne Vide Piček.

V zvezi s tem incidentom so se pri osojskem opatu Romanu v Vernberku zglasili dne 13. marca še štirje kmetje, in sicer Martin Bočrnik (Božrnig), Kašpar Male (Mälle) in Ivan Krepfl (Kröpffl), podložniki župnije Dvor, ter Pavel Černič (Tschernez), podložnik župnije Otok (Maria Wörth), ki so pričali, da so slišali zaušnico v cerkev, kar je povzročilo pri vseh faranih pravo pohujšanje in so predlagali, naj bi se vikarju v Dvoru prepovedalo rovarjenje zoper ustanovitev beneficija v Logi vasi. Ti kmetje so se pritoževali zoper vikarja v Dvoru še v drugih zadevah, predvsem, da zanemarja pouk mladine, kar pa provizor Anton Tešar za mladino v okolišu Loge vasi skrbno opravlja. Opat Roman je škofu predlagal, naj vikarja iz Dvora začasno suspendira od upravljanja cerkvenih opravil pri podružnični cerkvi Marije Device v Logi vasi in prepusti vsa ta opravila beneficiatu Antonu Tešarju.

Izgleda pa, da ljubljanski škof ta predlog opata Romana ni osvojil in ni prišlo do realizacije ustanovitve beneficija v Logi vasi, ker se je provizor Tešar kmalu po tem incidentu vrnil v Št. Jakob za kaplana. Pač pa je po smrti vikarja Ožbolta Janeža Franc Ludvik grof Dietrichstein prezentiral dne 22. marca 1770 Antona Tešarja za vikarja župnije Dvor nad Vrbo in ga je potrdil tudi stolni kapitelj v Ljubljani.⁴⁵ Anton Tešar je še v letu 1771 listinsko evidentiran kot vikar v Dvoru,⁴⁶ Stefan Singer vodi kot njegovega naslednika Jakoba Nagele in do leta 1787 še tri druge vikarje.

V času, ko župnije beljaškega cerkvenega okrožja niso bile več inkorporirane ljubljanski škofiji, je dne 25. oktobra 1793 prosil za izpraznjeno mesto vikarja v Dvoru Primož Zechner, župni kaplan župnije Otmanje (Ottmanach). V prošnji je navedel, da je že 12 let in 5 mesecev duhovnik in da je dosedaj služboval kot kaplan v Podkrnosu (Gurnitz), v Šmihelu (St. Michael am Zollfeld) in v Otmanjah, kjer je zaradi bolezni tamkajšnjega župnika zadnji dve leti sam upravljal župnijo. V prošnji še navaja, da zna poučevati katekizem po vseh učnih predpisih, da zna dobro pridigati in da je popolnoma podkovan v slovenskem jeziku.⁴⁷

⁴⁵ KALj., fascikel 208/24.

⁴⁶ KALj., fascikel 148/6.

⁴⁷ SALj., Ggr fare, fascikel 51.

V naslednjem bodo tudi za župnijo Dvor nad Vrbo prikazani statistični podatki o številu prebivalstva ter o številu rojstev, porok in smrti, kolikor sem teh podatkov mogel izslediti v listinskem gradivu nadškofijskega arhiva v Ljubljani.⁴⁸

Leto	Commu- nicantes	Non commu- nicantes	Skupaj	Rojstva	Poroke	Smrti
1705	856	234	1100	50	11	18
1707	890	223	1113	44	11	15
1712			965	34	6	26
1713	912	232	1144	38	6	21
1714	925	239	1164	38	12	32
1715	959	234	1193	32	6	55
1716	954	234	1188	32	8	29
1717	989	241	1230	32	2	16
1718	975	237	1212	42	6	17
1720	997	245	1242	42	10	33
1723	922	245	1167	26	5	30
1725	919	236	1145	42	8	40
1746	1010	295	1305	38	9	28
1747	1004	310	1314	36	4	25
1748	1012	302	1314	51	6	42
1749	1012	302	1314	51	6	42
1750	1000	300	1300	47	6	26
1751	1008	283	1291	39	12	34
1752	984	230	1214	42	13	45
1753	980	249	1229	31	10	47
1754	949	281	1230	37	3	26
1755	939	296	1235	36	7	35
1757	1025	182	1207	36	7	31
1759	988	182	1170	45	7	48
1761	1015	188	1203	49	11	23
1762	953	257	1210	26		12
1763	806	314	1120	57	5	43
1765	969	264	1233	49	7	25
1766	942	280	1222	38	7	16
1771	982	250	1232	32	9	40

Ti statistični podatki nam dokazujejo, da je ostalo število prebivalstva skozi ves čas v teh tristo letih nadvlade ljubljanske škofije nad župnijami beljaškega cerkvenega okrožja nepretrgoma v isti višini. Prebivalstvo je bilo razdeljeno v communicantes in non communicantes. Komunikanti so bile vse osebe v župniji, stare nad 12 let, ki so bile obvezane, da opravijo ob veliki noči spoved in obhajilo, nekomunikanti pa otroci in mladina do 12 let starosti. Za leto 1754 je vikar poslal škofijskemu ordinariatu število prebivalcev, razčlenjeno na moške in ženske. Od skupnega števila 1244 prebivalcev je bilo 917 odraslih, od teh 410 moških in 507 žensk. Od 317 otrok je bilo 208 starih do 6 let, od teh 116 moške in 92 ženske dece, 119 pa starih od 7 do 12 let, in to 62 fantov in 57 deklic. Pri tej statistiki je zanimivo dejstvo, da so pri odraslih število žensk prekašale število moških za skoro 100 oseb, pri otrokih pa je bilo moške dece več kot ženske. Da je bilo v župniji skoro 100 žensk več kot moških, je po mojem mnenju pripisati okolnosti, da je bilo pri kmečkih delih zaposlenih več ženskih poslov kot moških. Temu dejstvu je pripisati tudi število nezakonsko rojenih otrok. Vikarji so namreč pri podatkih o rojstvih število rojenih razdelili na zakonsko in nezakonsko rojene otroke. V zgoraj prikazani statistiki je bilo skoro vsako leto dvojce ali troje otrok nezakonsko rojenih, v letu 1713 med 38 novorojenimi 7 nezakonskih, leta 1714 med 38 rojenimi 6 nezakonskih, leta 1762 pa med 26 rojenimi kar 10 nezakonsko rojenih. Pri statističnih podatkih o številu smrti pa so vikarji navajali število umrlih odraslih in število umrlih otrok. Posebno veliko je umrlo

⁴⁸ KALj., fascikel 128, 129, 148, 150, 157, 158 in SALj., fascikel 27/25.

otrok med leti 1712 do 1715 in med leti 1749 do 1755. Verjetno so v teh letih razsajale po Koroški nalezljive bolezni, kakor kuga in kolera. Leta 1714 je bilo od 32 umrlih 12 otrok in leta 1715 od 55 umrlih 21 otrok. Leta 1725 od 40 smrtnih primerov 23 otrok, leta 1749 od 42 umrlih 20 otrok, leta 1750 od 26 umrlih 16 otrok, leta 1751 od 34 umrlih 14 otrok, leta 1752 od 45 umrlih 15 otrok, leta 1753 od 47 umrlih 16 otrok in še leta 1771 od 40 smrtnih primerov 19 otrok. V zvezi s temi statističnimi podatki so vikarji morali tudi poročati o številu zakoncev, ki živijo ločeno eden od drugega. To število pa ni presegalo nikoli dva zakonska para. Nekateri vikarji so ob koncu teh statistik še poročali o številu dečkov, ki so ob nedeljah popoldne obiskovali verouk. Tako je vikar Blaž Pencin leta 1714 poročal, da je prihajalo h krščanskemu nauku 15, 17, nekajkrat 27, največ pa 29 dečkov. Vikar Valentin Liskovnik pa je leta 1762 poročal, da je prihajalo k pouku 32 do 46 dečkov in so otroci prihajali v šolo le v jeseni in ves čas quadragesimae (štridesetdnevni post pred veliko nočjo). Poleti niso otroci prihajali v šolo, ker so morali pasti živino, pozimi pa zaradi snežnih razmer.

Zaključki

Pri branju prispevkov k zgodovini koroških župnij, ki so bile od leta 1461 do leta 1787 inkorporirane ljubljanski škofiji, bo ta ali drugi bralec morda menil, da so pisani preveč v duhu cerkvene zgodovine. Temu pa se ni bilo mogoče izogniti iz več razlogov. Eden glavnih razlogov je okolnost, da so mi bili na razpolago le tisti listinski viri, ki sem jih našel v arhivu ljubljanske nadškofije. Če bi hoteli zgodovino teh župnij bolj natančno in bolj objektivno prikazati, bi bilo potrebno pregledati listinsko gradivo v koroških arhivih, v arhivih mesta Pliberk in mesta Beljak, v arhivih gradov in gosposčin, v katerih območju so te župnije ležale, in v arhivih teh župnij samih. Tem pregledom pa botrujejo mnogi zadržki, bodisi objektivni, bodisi subjektivni.

Drugi važni razlog je dejstvo, da je v dobi, ki smo jo opisali, to je v dobi fevdalizma, cerkev imela v javnem in zasebnem življenju važno in pomembno družbenopolitično vlogo. Pod njenim neposrednim upravljanjem je bilo tudi vse zakonsko in rodbinsko pravo, kar je dalo duhovnikom oblast, da so nadzorovali vse zasebno življenje svojih faranov.

Vsa civilna in sodna oblast je bila v rokah lastnikov gospostva, v katerega območju se je teritorij dotične župnije nahajal; v primeru župnije Dvor je bil to prvotno grad in gospostvo Landskron, ko pa je bilo ob koncu 16. stoletja ustanovljeno v Vrbi ob jezeru samostojno gospostvo, ki je dobilo tudi pravico do samostojnega deželskega sodišča, je župnija Dvor spadala pod to gospostvo. Lastniki teh gospostev so imeli v svojih rokah tudi odvetniške in patronatske pravice nad župnijami svojega okrožja. Ker pa si je patronatske pravice nad svojimi župnijami prisvajala tudi škofija, je prišlo med gospostvi Landskron in Vrba ob jezeru na eni strani in med ljubljanskim stolnim kapituljem na drugi strani do stalnih sporov pri uveljavljanju s patronatsko pravico vezano prezentacijsko pravico pri imenovanju novih vikarjev. Ti spori so prenehali šele 10. februarja leta 1670 s poravnavo.

Podložni kmetje, ki so s člani svoje družine in s kmečkimi posli predstavljali večino podeželskega prebivalstva, niso v družbenopolitičnem pogledu imeli nikakih pravic. Pač pa so farani ob priliki spremembe na sedežu vikariata vedno zahtevali po svojih zastopnikih, cerkvenih ključarjih, da so bili za vikarje nastavljeni duhovniki, ki so bili popolnoma večči slovenskega jezika. Tudi vizitatorji župnij beljaškega cerkvenega okrožja so v svojih poročilih na škofijski ordinariat v Ljubljani stalno poudarjali, da morajo vikarji vseh petih župnij tega cerkvenega okrožja biti večči slovenskega jezika. To nam dokazuje, da je prebivalstvo tega dela Koroške do konca 18. stoletja še skoro stoddostno pripadalo slovenski narodni skupnosti.

V kulturnem pogledu nam listinski viri ljubljanskega škofijskega arhiva nudijo le malo podatkov. Vikarji so moško deco ob nedeljah popoldne poučevali v veronauku in so se otroci tam naučili tudi brati in pisati. Ker je ta šola predstavljala odskočno desko za nadarjene dečke, da so jih pošiljali v višje šole, da bi se po končanem študiju posvetili duhovniškemu poklicu, faranom ni bilo vseeno, kako so vikarji te svoje dolžnosti izpolnjevali. To smo videli v primeru vikarja Ožbolta Janeža, ki je nedeljski pouk mladine zanemarjal in so se farani zaradi tega pritožili. Ker je življenje faranov bilo vezano na verske obrede, se je prebivalstvo kulturno izživljalo na ekskurzijah in romanjih v sosedne župnije in v romarske kraje Nemčije in Italije in ob priliki praznovanja praznikov domače župne cerkve.

Prebivalstvo Vrbe ob jezeru in Loge vasi je leta 1766 zbralo denar za ustanovitev samostojnega beneficija pri podružnični cerkvi v Logi vasi. Ta želja faranom tega okoliša zaradi nasprotovanj s strani dvorskega vikarja tedaj ni bila izpolnjena, pač pa leta 1787, ko je bila v Logi vasi ustanovljena samostojna župnija.

Zusammenfassung

BEITRÄGE ZUR GESCHICHTE VON KRANZELHOFEN (DVOR NAD VRBO)

Anton Svetina

Die Pfarre Kranzelhofen war eine jener fünf Pfarren des Villacher Kirchenkreises, die vom Jahre 1461 bis zum Jahre 1787 dem Laibacher Bistum einverleibt waren. Die Zeit der Reformation und der Gegenreformation war auch in dieser Pfarre voller beunruhigender Ereignisse. Die protestantischen Schlossherren von Landskron und Velden am Wörthersee, die Grafen Khevenhüller und nach ihnen die Grafen Dietrichstein, die auch die Vogteirechte über alle Pfarren des Villacher Kirchenkreises ausübten, setzten öfters die katholische Geistlichkeit von ihren Pfarrsitzen ab und stellten an ihrer Stelle lutherische Predikanten an. Besonders gross war die Zahl der Protestanten in Velden am Wörthersee, die sich noch in der Zeit der Gegenreformation stark betätigten.

Gesellschaftlich-politisch war die ganze Macht in den Händen der Grundherrschaften, die Kirche hatte die Oberaufsicht in Sachen des Familien- und des Ehe-rechtes, die Landbevölkerung hatte keine politischen Rechte ausser des Rechtes, dass die Pfarrinsassen bei der Verwaltung des Kirchenvermögens mitwirkten.

Bei der Ausübung des Patronatsrechtes und des mit diesem Rechte verbundenen Repräsentationsrechtes bei Neubesetzungen der Pfarre kam es zwischen dem Domkapitel von Ljubljana (Laibach) und dem Eigentümer der Schlossherrschaft Velden am Wörthersee zu langjährigen Streitigkeiten, die erst am 10. Februar 1670 mit einem Ausgleich beendet wurden.

In wirtschaftlicher Hinsicht gibt uns die Abhandlung eine klare Einsicht über die missliche wirtschaftliche Lage der Landbevölkerung.

In kultureller Hinsicht geben uns die urkundlichen Quellen des erzbischöflichen Archivs von Ljubljana wenig Angaben. Die Pfarrvikare gaben der männlichen Jugend an Sonntagnachmittagen Religionsunterricht, wobei die Knaben auch im Lesen und Schreiben unterrichtet wurden. Da dieser Unterricht für begabte Schüler eine Vorstufe zur Ausbildung zu Geistlichen darstellte, war es der Bevölkerung nicht gleichgültig, wie die Pfarrvikare diese ihre Pflicht erfüllten. So beschwerte sich die Pfarrgemeinde von Kranzelhofen in den Jahren 1767—1770 gegen den damaligen Pfarrvikar Oswald Janež, dass er den Unterricht der Jugend vernachlässigt.

In nationaler Hinsicht wurde der Beweis erbracht, dass die Bevölkerung bei Neubesetzung der Pfarre von Kranzelhofen durch ihre Vertreter, die Kirchenkämmerer, stets verlangte, dass die neu angestellten Geistlichen der slowenischen Sprache vollkommen mächtig waren. Auch die Pfarrvisitatoren stellten in ihren Berichten an das bischöfliche Ordinariat von Ljubljana stets fest, dass die Vikare aller Pfarren des Villacher Kirchenkreises der slowenischen Sprache in Wort und Schrift mächtig sein müssen. Dies beweist uns, dass die Bevölkerung dieses Teiles von Kärnten bis zum Ende des 18. Jahrhunderts fast hundertprozentig der slowenischen Volksgruppe angehörte.

Im Jahre 1766 ergriffen die Pfarrinsassen der Filialkirche von Augsdorf die Initiative, bei dieser Filialkirche ein selbständiges Benefizium zu errichten. Zu diesem Zwecke hatten sie schon ein Kapital von 2000 Gulden angesammelt und stellten selbst einen Priester als Benefiziaten an. Dies ging aber dem damaligen Pfarrvikar von Kranzelhofen nicht in Rechnung. Er beschwerte sich an die geistlichen und weltlichen Behörden dagegen und belegte einmal den neu angesetzten Priester in der Sakristei der Filialkirche von Augsdorf bei der Ausübung des Gottesdienstes mit einer Ohrfeige. Dieser Priester verliess dann Augsdorf und es kam nicht zur Errichtung des Benefiziums. Wohl aber wurde dieser Wunsch der Pfarrinsassen von Augsdorf erfüllt, als bei dieser Filialkirche im Jahre 1787 eine selbstständige Pfarre errichtet wurde.

SLOVENSKA MATICA, YU-61000 Ljubljana, Trg osvoboditve 7,

med drugimi svojimi publikacijami zalaga in članom Zgodovinskega društva za Slovenijo nudi po svojih članskih cenah tudi

Zbornik za zgodovino naravoslovja in tehnike 1/1971 — 180 din.

Vsebina: Zmago Bufon — Naravoslovje v slovenskem narodnem prebujanju, Lavo Čermelj — Fizik Nace Klemenčič (1853—1901), Vladimir Murko — Staro in novo o življenju in delu Josipa Resslera, Franc Minarič — Ptujске lekarne, lekarnarji in njihove hiše, Ante Stefančič — Kratek pregled zdravstvenega nadzorstva živil nekoč in danes s posebnim poudarkom na Sloveniji;

Zbornik za zgodovino naravoslovja in tehnike 2/1974 — 180 din.

Vsebina: Vladimir Murko — Starejši slovenski znanstveniki in njihova vloga v evropski kulturni zgodovini — astronomi, Milko Matičetov — Zvezdna imena in izročila o zvezdah med Slovenci, France Adamič — Naš prispevek k razvoju genetike in žlahtnjenja rastlin, Zmago Bufon — Naravoslovje v slovenskem narodnem prebujanju II;

Zbornik za zgodovino naravoslovja in tehnike 3/1975 — 180 din.

Vsebina: Drago Mušič in Janez Batis — Življenje in delo J. M. Žagarja (Sagarja), Peter Borisov — Sto dvajset let od ustanovitve naravnega zdravilnega zavoda na Bledu, Velimir Zavrnik — Mariborski tekst na potkov mojstra Albranta za zdravljenje konj;

Zbornik za zgodovino naravoslovja in tehnike 4/1979 — 300 din.

Vsebina: Janko Pučnik — Razvoj vremenoslovja na Slovenskem, Zmago Bufon — Ivan Žiga Popović kot naravoslovec in rodoljub, Karel Bajc — Ivan Žiga Popović predhodnik oceanografije, Franjo Sevnik — Žagarstvo na Slovenskem, Jože Maček — Izbruh in širjenje krompirjeve plesni na Kranjskem v 19. stoletju, France Adamič — Stoletnica rojstva profesorja dr. Frana Jesenka.

Zbornik za zgodovino naravoslovja in tehnike 5—6/1981 — 620 din.

Vsebina: France Habe, Andrej Kranjc — Delež Slovencev v speleologiji, Eman Pertl — Prvi slovenski zdravniki v Mariboru, France Adamič — Razvoj agrotehničnih znanosti na Slovenskem, Srdan Turk — Masivne in lesene konstrukcije na Slovenskem, Srdan Turk — Mihael Strukel (Štrukelj) prvi redni univ. profesor med slovenskimi gradbeniki.

Prihodnji zvezek Zbornika bo priobčil gradivo s posveta o dr. Janezu Bleiweisu vit. Trsteniškemu.

Na sedežu Zveze zgodovinskih društev Slovenije, v Ljubljani, Aškerčeva 12/I, lahko še vedno dobite več letnikov predvojnega »Glasnika Muzejskega društva za Slovenijo«, kazali publikacij Muzejskega društva in prvih petindvajsetih letnikov »Zgodovinskega časopisa«, nekatere druge starejše historične publikacije, še skoraj vse letnike »Kronike, časopisa za slovensko krajevno zgodovino«, še zlasti pa naslednje zvezke glasila Zveze zgodovinskih društev Slovenije — »Zgodovinskega časopisa« (ZČ):

ZČ 1/1947 (ponatis 1977) — 160 din	ZČ 25/1971, št. 1-2 — razprodan
ZČ 2-3/1948-49 — razprodan	ZČ 25/1971, št. 3-4 — razprodan
ZČ 4/1950 — razprodan	ZČ 26/1972, št. 1-2 (ponatis 1980) — 240 din
ZČ 5/1951 — pred ponatisom	ZČ 26/1972, št. 3-4 — pred ponatisom
ZČ 6-7/1952-53 — razprodan	ZČ 27/1973, št. 1-2 — razprodan
ZČ 8/1954 — 320 din	ZČ 27/1973, št. 3-4 — razprodan
ZČ 8/1954 — 320 din (kmalu razprodan)	ZČ 28/1974, št. 1-2 — razprodan
ZČ 9/1955 — razprodan	ZČ 28/1974, št. 3-4 — 160 din
ZČ 10-11/1956-57 — 360 din (kmalu razprodan)	ZČ 29/1975, št. 1-2 — 120 din
ZČ 12-13/1958-59 — 280 din	ZČ 29/1975, št. 3-4 — 120 din
ZČ 14/1960 — 200 din	ZČ 30/1976, št. 1-2 — 120 din
ZČ 15/1961 — razprodan	ZČ 30/1976, št. 3-4 — 120 din
ZČ 16/1962 — 200 din	ZČ 31/1977, št. 1-2 — 160 din
ZČ 17/1963 (ponatis 1978) — 200 din	ZČ 31/1977, št. 3 — 120 din
ZČ 18/1964 (ponatis 1980) — 200 din	ZČ 31/1977, št. 4 — 100 din
ZČ 19-20/1965-66 — 360 din (kmalu razprodan)	ZČ 32/1978, št. 1-2 — 120 din
ZČ 21/1967 — 200 din	ZČ 32/1978, št. 3 — 100 din
ZČ 22/1968, št. 1-2 (ponatis 1983) — 480 din	ZČ 32/1978, št. 4 — 100 din
ZČ 22/1968, št. 3-4 — 120 din	ZČ 33/1979, št. 1 — 150 din
ZČ 23/1969, št. 1-2 — razprodan	ZČ 33/1979, št. 2 — 130 din
ZČ 23/1969, št. 3-4 — razprodan	ZČ 33/1979, št. 3 — 130 din
ZČ 24/1970, št. 1-2 (ponatis 1981) 280 din	ZČ 33/1979, št. 4 — 120 din
ZČ 24/1970, št. 3-4 — razprodan	ZČ 34/1980, št. 1-2 — 240 din
	ZČ 34/1980, št. 3 — 160 din
	ZČ 34/1980, št. 4 — 160 din
	ZČ 35/1981, št. 1-2 — 320 din
	ZČ 35/1981, št. 3 — 200 din
	ZČ 35/1981, št. 4 — 180 din
	ZČ 36/1982, št. 1-2 — 400 din

Za nakup kompleta ZČ odobravamo poseben popust. Za naročila, večja od 400 dinarjev, je možno obročno odplačevanje. Člani zgodovinskih in muzejskih društev s poravnanimi tekočimi društvenimi obveznostmi imajo 25-odstotni popust, študentje 50-odstotni popust. Za naročila iz tujine velja 40-odstotni pribitek na cene knjižne zaloge.

Publikacije lahko naročite in prejmete osebno na sedežu Zveze zgodovinskih društev Slovenije, prav tako pa tudi po pošti.

Ponatise zvezkov ZČ, ki so že razprodani, lahko naročite v prednaročilu.